

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Освітня програма	36807 Біологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	091 Біологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	36807
Назва ОП	Біологія
Галузь знань	09 Біологія
Спеціальність	091 Біологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Риженко Наталія Олександрівна, Письменна Юлія Миколаївна, Жигульова Евеліна Олександрівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	20.05.2021 р. – 22.05.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/accredit/akredit_OP/PhD/vidomist_pro_samocinuvannya_091_Biology_PhD.pdf
Програма візиту експертної групи	http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/accredit/akredit_OP/PhD/programa_vizytu_Biology_PhD.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ЗВО забезпечує якісну реалізацію освітньо-наукової програми «Біологія» третього рівня вищої освіти «Доктор філософії». ОНП відповідає критеріям оцінювання якості освітньої програми. У ОНУ розроблені необхідні нормативні документи, які регулюють реалізацію якісного освітнього процесу у відповідності до існуючих нормативних положень законодавства. Інформація щодо здійснення освітнього процесу знаходиться у відкритому доступі на сайті ОНУ та біологічного факультету і є зрозумілою для усіх зацікавлених сторін. Критична маса науковців є достатньою для реалізації ОНП на високому науковому рівні, адже дві наукові школи, які традиційно сформувалися на біофакультеті (під науковим керівництвом Іваниці В.О. та Чеботар С.В.) відрізняються високим рівнем досліджень, підтримують спадкоємність в розвитку української біологічної науки. Тому представники установ роботодавців з великим задоволення приймають на роботу випускників біофаку ОНУ завдяки високому рівню фахової наукової підготовки здобувачів. Принципи доброчесності та академічної свободи дотримані. Виявлено певні слабкі сторони, які суттєво не впливають на якість освітнього процесу.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Цілі ОНП Біологія сформульовані у відповідності до Статуту ОНУ, місії та стратегічних пріоритетів розвитку ЗВО. ОНП зорієнтована на запити Південного регіону України та має акцент на дослідницьку та інноваційну з питань біологічного різноманіття та оцінки продукційного потенціалу гідробіонтів та мікробіоти Чорного моря; генетичного поліморфізму злакових культур та винограду; впливу факторів середовища на фізіолого-біохімічні і генетичні особливості живих істот; охорони і раціонального використання унікальних та типових природних біоценозів. Наявні успішні приклади визнання результатів навчання, отриманих під час академічної мобільності та є можливості визнання результатів навчання у неформальній освіті. Методи навчання і форми викладання відповідають заявленню ПРН. Академічна свобода дотримується щодо НПП та здобувачів. Інформація щодо освітнього процесу є публічною, доступною, зрозумілою, всебічною. Зміст ОНП періодично оновлюється, враховуючи наукові результати досліджень та сучасний науковий досвід НПП у освітньому процесі. Повне висвітлення на сайті ЗВО та інформування здобувачів ВО про форми контрольних заходів, критерії оцінювання, порядок атестації та дотримання академічної доброчесності. РП обов'язкових та вибіркового ОК розташовані на сайті біофакультету та містять повну інформацію. Атестація результатів виконання індивідуального плану роботи відбувається щороку, в умовах карантинних обмежень успішно проводилась у дистанційному режимі. Значним позитивним моментом є те, що ЗВО активно працює над попередженням конфліктних ситуацій та пропонує способи їх неформального вирішення (наявність медіатора є інноваційною практикою ОНУ). Усі учасники освітнього процесу дотримуються основних засад академічної доброчесності та успішно користуються технологічними рішеннями для перевірки своїх наукових праць на плагіат. Висока професійна кваліфікація НПП, задіяних у реалізації ОНП, в повній мірі задовільняє досягнення ПРН і цілей ОНП. ЗВО має потужне матеріально-технічне забезпечення, що представлене сучасним обладнанням, яке може забезпечити реалізацію інноваційних біологічних ідей, зокрема, у вигляді якісних дисертаційних робіт. Інфраструктура біологічного факультету є доступною, безкоштовною та абсолютно безпечною для усіх учасників освітнього процесу. Укладено договори про наукову співпрацю з постійними партнерами. Активно функціонує Відділ сприяння працевлаштуванню випускників та студентів, на сайті якого є вичерпна актуальна інформація, затребувана зацікавленими особами. Діяльність ОНУ, зокрема, за реалізації ОНП Біологія є прозорою і публічною. Інформація знаходиться у відкритому доступі на сайті ОНУ та біологічного факультету і є зрозумілою для усіх учасників освітнього процесу. Критична маса науковців є достатньою для реалізації ОНП на високому науковому рівні, дві наукові школи, які традиційно сформувалися на біофакультеті відрізняються високим рівнем досліджень, підтримують спадкоємність в розвитку української біологічної науки.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Виокремлена у меті ОНП підготовка «наукових» та «науково-педагогічних» кадрів не має подальшого відображення в інших структурних елементах ОНП. Мета ОНП не відображає її унікальність. Рекомендуємо чітко визначити специфіку і фокус ОНП. Перелік структурних підрозділів ОНУ, наведений у Додатку до Статуту, не забезпечує реальне відображення інфраструктури підрозділів ЗВО. Здійснити оновлення Додатку до Статуту ОНУ. Рекомендуємо структурувати НП за семестрами навчання; збільшити обсяг обов'язкової освітньої складової, яка забезпечує здобуття глибинних знань із біології, засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем спеціальності 091 Біологія та врахувати у новій редакції програми. Оновити структурно-логічну блок-схему ОНП з чітким відображенням у ній належності ОК до зазначених у схемі складових, а також впорядкувати взаємозв'язок освітніх компонентів програми у ній. Посилити акцент на психолого-педагогічну освітню складову. Програма вступного іспиту з іноземної мови потребує більшої деталізації. Рекомендовано виокремити програму іспиту в окремий документ, конкретно для ОНП Біологія та окреслити основні фахові теми біологічного спрямування; уніфікувати в документах Перелік міжнародних сертифікатів з іноземної мови, які зараховуються замість вступного іспиту до аспірантури. Не в повній мірі зазначені критерії оцінювання успішності для здобувачів у РП деяких дисциплін, які б чітко окреслювали кількість балів, які здобувач отримує за певний вид робіт під час опанування ОК. Рекомендовано посилити акцент на проведенні лабораторних занять фахових дисциплін у Центрі колективного користування науковим обладнання біофакультету на ОНП. Відсутність серед

публічної інформації на сайті ЗВО будь-якої документальної інформації про використання сервісу Unicheck. Рекомендовано доповнити наявні положення щодо академічної доброчесності інформацією про конкретні технологічні рішення, які використовує ЗВО та синхронізувати між собою інформацію на сайті ОНУ та біологічного факультету. Рекомендовано розглянути можливості матеріального стимулювання викладацької майстерності НПП та висвітлення на сайті біологічного факультету інформації щодо МТЗ ОНП. Виявлено деякі розбіжності у положеннях ЗВО, які регламентують види та процедури внутрішнього моніторингу якості освіти. Рекомендуємо детально, чітко та однотипно прописати процедури моніторингу, його рівні та питання перегляду ОП в усіх нормативних документах, що регулюють дане питання в ОНУ; розробляти план моніторингових досліджень та дотримуватись його програми, графіку проведення; створити модель внутрішньої системи якості освіти, з відображенням структурних підрозділів, що забезпечують якість освітньої діяльності ЗВО за допомогою реалізації покладених на них функцій; в нормативних документах ЗВО вказати ПІБ розробників.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі ОНП «Біологія» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/edu-programm/bio/091_biologiya/ONP_PhD_091_Biology_2020.pdf) як на момент започаткування програми у 2016 р. так і після дворазового перегляду її у 2018 та 2020 рр. є незмінними і полягають у підготовці наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, які мають необхідні компетентності для самостійної роботи в сфері науки і освіти, здатні розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницької діяльності в галузі біології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики до інноваційної діяльності та є конкурентоспроможними на сучасному ринку праці, як всередині країни так і на міжнародному ринку, що відповідає основній меті діяльності закладу, зазначеній у Статуті ОНУ (2016 р.) як підготовка висококваліфікованих та конкурентоспроможних на національному й міжнародному ринках праці фахівців для галузей освіти, культури, мистецтва, гуманітарних і соціальних, економічних і правових, природничих та інженерних наук, комерції та бізнесу, охорони здоров'я, а також для органів державної влади й управління, підприємств усіх форм власності за всіма рівнями вищої освіти в усіх галузях освіти (відповідно до міжнародних і вітчизняних класифікацій освіти), утвердження національних, культурних і загальнолюдських цінностей (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/statut-onu-2017.pdf>). Проте виокремлення у меті ОНП підготовку «наукових» та «науково-педагогічних» кадрів не має подальшого відображення в інших структурних елементах ОНП. При проведенні фокус-груп ЕГ отримала інформацію, що ОНП має акцент на дослідницьку та інноваційну діяльність, пов'язану з науковими біологічними дослідженнями, які відображають особливості Південного регіону України, проте мета ОНП не відображає її унікальність. Цілі ОНП загалом корелюють з місією та стратегічними пріоритетами розвитку університету, зазначеними в оновлених документах ОНУ (Стратегічні пріоритети розвитку ОНУ ім. І.І. Мечнікова на 2020-2025 роки; <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/strategyonu.pdf>). Університет позиціонує себе як ЗВО, що надає високоякісні освітні послуги, здійснює сучасні наукові дослідження та просуває гуманістичні цінності у регіональному, національному та європейському просторі. Проте перелік структурних підрозділів ОНУ, наведений у Додатку до Статуту, є застарілим та не забезпечує реальне відображення інфраструктури навчальних, наукових і науково-дослідних підрозділів ЗВО, що утруднює розуміння шляхів розвитку власного потенціалу університету

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОНП «Біологія» розробники програми враховували пропозиції та потреби випускників аспірантури біологічного факультету ЗВО попередніх років, висловлені під час неформальних зустрічей, що було підтверджено зустрічами ЕГ із фокус-групами стейкхолдерів регіону, НПП університету та відображено у відеозапису зустрічей. Відкриті обговорення ОНП «Біологія» академічною спільнотою, здобувачами третього рівня вищої освіти проводились під час роботи літньої школи для молодих дослідників в області мікробіології, вірусології та біотехнології (<http://biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/component/sppagebuilder/26-litni-shkoli>), роботу якої протягом багатьох років забезпечує кафедра мікробіології, вірусології і біотехнології ОНУ. У подальшій діяльності, у процесі моніторингу ОНП (2018, 2020 рр.) було виявлено та враховано пропозиції роботодавців та здобувачів вищої освіти

щодо цілей та ПРН. Проте у самій ОНП не зазначено статус оновлення. Відповідно до протоколу №7 засідання Вченої ради біологічного факультету від 07.04.20 р. (<https://drive.google.com/file/d/1fDWDikxkSgkUZq8tZqF6qcA1KMjmh4fq/view>) серед присутніх – стейкхолдер Мулюкіна Н.А., член-кор. НААН, д.с-г.н., пропозиція якої щодо внесення змін до ОНП у частині обов'язкових освітніх компонентів, а саме введення ОК «Інформаційні технології у науковій діяльності» відображена в ухвалі до зазначеного засідання. Інтереси роботодавців враховувались також шляхом усних бесід та отримання відгуків на ОНП (<https://drive.google.com/file/d/1GoXeh9f3cBCeGOUKMSyJpN1BB399Yy9/view>), проте у частині з них відсутні потреби заінтересованих сторін, рекомендації щодо удосконалення програми, дати надання рецензій стейкхолдерами. Зустрічі із фокус-групами виявили, що інтереси та пропозиції керівників та представників профільних закладів регіону, інших груп стейкхолдерів з'ясовуються під час зустрічей та круглих столів і відповідно враховуються гарантом та групою забезпечення. Існує система комунікації з усіма зацікавленими сторонами щодо покращення якості програми через поштову скриньку (bio@onu.edu.ua) для пропозицій, зауважень щодо реалізації ОНП «Біологія».

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

ЗВО в цілому враховує тенденції розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту. Розробники ОНП при формуванні цілей програми орієнтувались на тенденції розвитку спеціальності. Аналіз змісту ОНП та робочих програм ОК дозволяє стверджувати, що зміст програми в цілому та освітніх компонентів зокрема, враховує сучасні тенденції та стратегії проведення досліджень у біології, а саме сучасні ДНК технології, молекулярні маркери, генотипування, біоінформаційні технології, моделювання біологічних процесів. Програмні результати за ОНП Біологія відповідають запиту сучасного суспільства щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців у сфері селекційно-генетичних досліджень, медико-генетичних діагностувань, судово-медичних генетичних експертиз, маркування вмісту ГМО в продуктах харчової промисловості, потреба в яких існує в Південному регіоні. Цілі і зміст ОНП узгоджуються з тенденціями ринку праці, що підтверджено на зустрічі з роботодавцями, які зазначили наявність попиту на фахівців, які володіють не тільки фундаментальними знаннями з біології, а й прикладними знаннями у сфері генетики та молекулярної-біології, фізіології, мікробіології, ботаніки, зоології, гідробіології, біохімії. ОНП орієнтується на регіональний контекст Південного регіону України, його потреби та особливості вивчення біологічного різноманіття та оцінки продукційного потенціалу гідробіонтів та мікробіоти Чорного моря; генетичного поліморфізму злакових культур та винограду; впливу факторів середовища на фізіолого-біохімічні і генетичні особливості живих істот; охорони і раціонального використання унікальних та типових природних біоценозів. Слід відзначити врахування досвіду провідних національних та закордонних освітніх установ при формуванні програмних результатів навчання, про що зазначила гарант. Нею зазначено увагу на врахуванні досвіду Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Львівського національного університету ім. вана Франка, Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара, Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Під час фокус-груп з НПП, адміністрацією ЗВО та здобувачами, аналізу програмних документів встановлено, що при формуванні цілей програми було вивчено досвід закордонних установ, з якими ОНУ має спільні наукові проекти, уклав угоди щодо стажування співробітників та здобувачів, а саме: Universitat Autònoma de Barcelona (Іспанія), Umeå Universitet (Швеція), Brighton University (Велика Британія), Adam Mickiewicz University in Poznan (Польща).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

На час проведення акредитаційної експертизи затверджений стандарт вищої освіти для третього рівня вищої освіти за спеціальністю 091 Біологія відсутній. Визначені в ОНП «Біологія» програмні результати навчання зорієнтовані на вимоги 8-го рівня Національної рамки кваліфікацій в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519. Експертною групою проаналізовано відповідність ПРН новій редакції (НРК 2020 р., 8-й рівень) і встановлено відповідність вимог рамки кваліфікацій запланованим результатам навчання: знання – ПРН (1; 7; 11); уміння/навички – ПРН (2-5;10); комунікація – ПРН (6; 8; 9; 12); автономність і відповідальність – ПРН (4; 10; 11).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі ОНП «Біологія» сформульовані у відповідності до Статуту ОНУ, місії та стратегічних пріоритетів розвитку університету. ОНП зорієнтована на запити Південного регіону України та має акцент на дослідницьку та

інноваційну діяльність з питань біологічного різноманіття та оцінки продукційного потенціалу гідробіонтів та мікробіоти Чорного моря; генетичного поліморфізму злакових культур та винограду; впливу факторів середовища на фізіолого-біохімічні і генетичні особливості живих істот; охорони і раціонального використання унікальних та типових природних біоценозів. Програма враховує досвід реалізації подібних національних та закордонних програм підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Виокремлена у меті ОНП підготовка «наукових» та «науково-педагогічних» кадрів не має подальшого відображення в інших структурних елементах ОНП. Мета ОНП не відображає її унікальність. Чітко визначити специфіку і фокус ОНП в процесі її подальшого перегляду. Перелік структурних підрозділів ОНУ, наведений у Додатку до Статуту, є застарілим та не забезпечує реальне відображення інфраструктури навчальних, наукових і науково-дослідних підрозділів ЗВО, що утруднює розуміння шляхів розвитку власного потенціалу університету. Здійснити оновлення Додатку до Статуту ОНУ.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Повна відповідність за підкритеріями 1.3 та 1.4; часткова відповідність за підкритеріями 1.1 та 1.2. ОНП в цілому відповідає Критерію 1 з недоліками, які можуть бути усунені.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОНП відповідає вимогам статті 5.6 Закону України «Про вищу освіту», складає 45 кредитів ЄКТС. Обсяг вибіркової компоненти більше 25% (15 з 45 кредитів для ОНП 2020 р.). Стандарт вищої освіти відсутній.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОНП має достатньо чітку структуру. ОНП структурована за роками навчання; проте в ОПН та у НП не конкретизується семестр навчання. ОК, включені до ОНП, логічно взаємопов'язані. Аналіз змісту ОНП показав, що хоча структура НП не включає групування ОК в окремо визначені освітні складові (здобуття глибинних знань із спеціальності, оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, набуття універсальних навичок дослідника, здобуття мовних компетентностей), за змістом ОНП містять всі необхідні складові, що передбачають набуття здобувачем компетентностей відповідно до НРК. Вивчення співвідношення ОК в ОНП виявило деяке зміщення акцентів на ОК, що забезпечують набуття універсальних навичок дослідника. Так, обсяг обов'язкових ОК, що забезпечують знання зі спеціальності становить менше 12 кредитів ЄКТС і забезпечується ОК5 «Історія, концепції та сучасні досягнення біології» (4 кредити ЄКТС). Формуванню загальнонаукових (філософських) компетентностей сприяє ОК1 «Філософія науки та етика науковця» обсягом 4 кредити ЄКТС. Універсальні навички дослідника формуються протягом вивчення ОК «Інформаційні технології у науковій діяльності» (3 кредити), «Управління проектами, програмами та охорона інтелектуальної власності» (3 кредити), «Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень» (4 кредити), «Педагогічна (асистентська) практика» (6 кредитів); що назагал за компонентою набуття універсальних навичок дослідника становить 16 кредитів. Мовні компетентності формуються за рахунок вивчення ОК3 «Академічне письмо іноземною мовою» (6 кредитів ЄКТС). Рекомендуємо збільшити обсяг обов'язкової освітньої складової, яка забезпечує здобуття глибинних знань із біології, засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем спеціальності 091 Біологія. Хоча аналіз змісту ОНП, РП дисциплін і НП дозволяють стверджувати, що структура ОНП є доволі чіткою і логічною, а ОК взаємопов'язані, підпорядковані певній логіці навчання і викладання, але структурно-логічна блок-схема ОНП (2020 р.) не дозволяє зробити цього. За змістом ВСО (стор. 7), робочої програми обов'язковий ОК6 «Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень», наведений у блок-схемі ОНП як складова частина циклу

«Спеціальні навички», належать до «Універсальних навичок» дослідника, що потребує узгодження. Віднесеність «Педагогічної (асистентської) практики» до певної, визначеної обов'язкової складової блок-схеми не здійснено. ОК5 «Історія, концепції та сучасні досягнення біології» представлено як у «Філософській складовій» блок-схеми, так і у «Спеціальних навичках». ОК4 «Інформаційні технології у науковій діяльності» представлено в частині «Універсальні навички» блок-схеми та у «Спеціальні навички». Аналіз «Матриці забезпечення ПРН відповідними компонентами ОП» (2020) показав відповідність вимогам щодо забезпеченості всіх ПРН обов'язковими ОК. Обов'язкові ОК, включені до ОНП Біологія в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та ПРН.ф

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Аналіз ОНП та робочих програм ОК дозволяє стверджувати, що теоретичний зміст ОК, об'єкти вивчення, методи, методики та технології освітньої та наукової складових ОНП відповідають предметній області біології та охоплюють широке коло сучасних наукових напрямів досліджень у галузі біології, інтегрують класичну університетську освіту, досвід і результати практичних розробок, а також індивідуальну траєкторію власного наукового дослідження здобувачів. Значна частина наукової складової програми присвячена виконанню наукових біологічних досліджень, які відображають особливості Південного регіону України.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Індивідуальні освітні траєкторії в ОНУ формуються відповідно до «Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polz-pravaabitur.pdf>), «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf). Порядок та умови обрання здобувачами вибіркового дисциплін на біологічному факультеті ОНУ імені І. І. Мечникова прописані у додатку «Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова» (наказ № 132-02 від 18.12.2019). Вибіркові навчальні дисципліни здобувачі вищої освіти третього рівня за спеціальністю 091 Біологія вивчають на 1-му та 2-му роках навчання. Здобувач обирає 5 дисциплін вільного вибору: одна дисципліна вільного вибору з блоку I (другий рік навчання) та чотири дисципліни вільного вибору з блоку II (дві дисципліни на перший рік навчання і дві дисципліни на другий рік навчання). Якщо аспірант раніше не вивчав педагогіку вищої школи (дисципліна з блоку I), то він має її вивчати. Ємність кожної варіативної дисципліни – 90 годин (з кредити ЄКТС), з них 16 лекційних, 14 – практичних (семінарських) і 60 годин самостійної роботи. Підсумковий контроль – залік. Задля оптимізації розкладу деканат може перерозподіляти обрані дисципліни II блоку між роками навчання. Формування індивідуальної траєкторії навчання здобувача також забезпечується шляхом виконання наукових досліджень за індивідуальним освітньо-науковим планом, участі у визначенні теми й термінів захисту дисертації, вибору кафедри або ЗВО для проходження асистентської практики. Опитування здобувачів підтвердило, що вони мають право обирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником та керівником відповідного факультету чи підрозділом. Здобувач має можливість скористатися правом на навчання за програмою академічної мобільності (Положення про реалізацію права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ОНУ імені І. І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/mobility.pdf>)). Для ефективної реалізації права здобувача на вільний вибір навчальних дисциплін навчальні програми, анотації і презентації щодо кожної варіативної дисципліни розміщено на сайті біологічного факультету (<http://biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/component/sppagebuilder/72-phd-091-biologiya-osvitni-komponenti-za-viborom>).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Серед обов'язкових освітніх компонентів ОНП передбачена «Педагогічна (асистентська) практика на 3 році навчання (6 кредитів ЄКТС, 180 годин), проходження якої регламентовано «Положенням про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти в ОНУ» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozennya-praktika/polozennya_praktika2020.pdf). У РП дисципліни (<https://drive.google.com/file/d/1i3CzLVLfxFN12oFITirNZDZwL5juck2x/view>) зазначено, що метою педагогічної асистентської практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку біологічної освіти, створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання. У п. 3 Робочої програми «Педагогічної (асистентської) практики» зазначено, що педагогічна асистентська практика проводиться після вивчення курсів «Педагогіка і психологія вищої школи», «Методика викладання у вищій школі». Проте зазначені дисципліни відсутні серед обов'язкових компонентів ОНП Біологія третього рівня вищої освіти. У переліку

дисциплін вільного вибору НП, у «Блок дисциплін 1» зазначено, що ОК «ВБ 1 Педагогіка вищої школи» має обов'язково вибиратись здобувачем, у додатку до диплому спеціаліста (магістра) яких, така дисципліна відсутня. ЕГ прийшла до висновку, що ОНП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності. Разом з тим, слід відмітити, що недоліком реалізації програми є недостатній акцент на психолого-педагогічну освітню складову, оскільки НП не передбачає вивчення дисциплін на кшталт «Педагогіка і психологія вищої школи», «Методика викладання у вищій школі».

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Наскрізна лінія розвитку та набуття здобувачами соціальних навичок прослідковується за усіма компонентами ОНП та підтвердилась у спілкуванні як із здобувачами різних років навчання, так із випускниками аспірантури минулих років ОНУ за спеціальністю біологія. Набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок відбувається під час вивчення дисциплін «Філософія науки та етика науковця», «Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень», «Історія, концепція та сучасні досягнення біології», які формують вміння виступати публічно, працювати в команді, комунікативність, управління часом та лідерство. Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів наукової роботи іноземною мовою забезпечується під час вивчення «Академічного письма іноземною мовою».

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт вищої освіти третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 091 Біологія не затверджений.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг одного кредиту ЄКТС у ОНП становить 30 годин. Згідно із навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за освітньо-науковою програмою Біологія загальний обсяг навчального навантаження складає 1350 годин. На самостійну роботу за навчальним планом ОНП Біологія передбачено 960 годин, що є достатнім для досягнення ПРН. Самостійна робота за ОК визначена в робочих програмах відповідних дисциплін. Кількість часу на аудиторні заняття складає 360 годин (26,6 % від загального освітнього навантаження). Кредитний обсяг дисциплін визначається за колегіальною експертною оцінкою укладачів і перевіряється при погодженні програми НМК, вченою радою факультету, НМР та зовнішніми рецензентами. Здобувачі беруть в цьому участь як члени НМК і вчених рад факультету. Фактичне навантаження здобувачів, згідно опитування, не є надмірним та відповідно до ОНП рівномірно розподілено між ОК. Таким чином, обсяг ОНП та окремих освітніх компонентів реалістично відображає фактичне навантаження здобувачів.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За даною освітньо-науковою програмою підготовка здобувачів за дуальною формою освіти не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Загальний обсяг ОНП Біологія в кредитах ЄКТС, а також співвідношення обсягу обов'язкових ОК та обсягу вибіркових ОК програми відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для програм третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Освітні компоненти та наукова складова програми дозволяють здобувачам досягнути програмних результатів навчання. Зміст ОНП відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності 091 «Біологія». Здобувачі вищої освіти мають широкі можливості для побудови індивідуальної освітньої траєкторії та набуття соціальних навичок.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Рекомендуємо: 1. Структурувати НП за семестрами навчання. 2. В ОНП, НП узгодити співвідношення ОК, які забезпечують здобувачам здобуття глибоких знань із спеціальності ; оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями; набуття універсальних навичок дослідника та здобуття мовних компетентностей. 3. Збільшити обсяг обов'язкової освітньої складової, яка забезпечує здобуття глибоких знань із біології, засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем спеціальності 091 Біологія та врахувати у новій редакції програми. 4. Оновити структурно-логічну блок-схему ОНП з чітким відображенням у ній належності ОК до зазначених у схемі складових, а також впорядкувати взаємозв'язок освітніх компонентів програми у ній. Недостатній акцент на психолого-педагогічну освітню складову, оскільки НП не передбачає вивчення дисциплін на кшталт «Педагогіка і психологія вищої школи», «Методика викладання у вищій школі», які рекомендовано ввести до ОНП.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Повна відповідність за підкритеріями 2.1, 2.3, 2.4, 2.6, 2.8 та часткова відповідність за підкритеріями 2.2. та 2.5. Освітньо-наукова програма та освітня діяльність за нею загалом відповідають Критерію 2 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

«Правила прийому до аспірантури Одеського національного університету імені І.І. Мечникова у 2021 році» розміщені на сайті ЗВО (у вкладці Відділ аспірантури та докторантури) <http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate>. Правила прийому не містять дискримінаційних положень, адже згідно наведених правил та за результатами зустрічей з адміністрацією та здобувачами було встановлено, що на навчання для здобуття ступеня доктора філософії до ОНУ приймаються усі особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) та склали усі необхідні вступні випробування, згідно вимог. Серед вступних випробувань — іспит зі спеціальності та іспит з іноземної мови (англійська, німецька, французька або іспанська мова, за вибором вступника). За наявності відповідного Міжнародного сертифікату з англійської, французької, німецької чи іспанської мови (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти або аналогічного рівня), вступник звільняється від складання вступного іспиту з іноземної мови. Варто зазначити, що у Правилах прийому до аспірантури мова йде про сертифікати з англійської, німецької або французької мови, а у Програмі вступного випробування — про сертифікати з англійської, французької або іспанської мови. Програми вступних іспитів розміщені на сайті ОНУ <http://onu.edu.ua/uk/exam-postgraduate>. Для вступників на основі диплому магістра (спеціаліста), здобутого за іншою спеціальністю, передбачено проходження додаткового вступного випробування у формі співбесіди за спеціальністю 091 Біологія (на запит експертної групи, програму співбесіди долучено в кабінеті NAQA). Оцінювання знань вступників до аспірантури при співбесіді здійснюється за двобальною системою («пройшов», «не пройшов») відповідно до основних критеріїв та показників рівня знань. На зустрічі зі здобувачами був присутній аспірант 1-го року навчання Кіка В.В., який завершив інший ЗВО, але обрав для навчання в аспірантурі за спеціальністю 091 Біологія ОНУ. Він відмітив, що процес вступу був рівноправним для усіх та складався з усіх тих етапів, що зазначені у Правилах прийому.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на навчання за освітньою програмою всебічно та комплексно враховують її особливості. Це стосується як вступних випробувань, так і додаткових документів, що надаються під час вступу. По-перше, як зазначено у «Правилах прийому до аспірантури Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» та додатково підтверджено на зустрічі зі здобувачами, зустрічі з керівництвом (проректором з науково-педагогічної роботи — Ніколаєвою М.І.), зустрічі з адміністративним персоналом (завідувачем аспірантури — Ружицькою О.М.) для вступу до аспірантури потрібно надати лист-рекомендацію від потенційного наукового керівника <http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/vstupnykam>. Це свідчить про те, що вступ передбачає відбір вмотивованих та володіючих високим рівнем біологічних знань майбутніх біологів-науковців. По-друге, програма вступного випробування зі спеціальності 091-Біологія (та додаткової співбесіди для вступників з інших спеціальностей) вимагає досконалих знань з біології, а іспит з іноземної мови включає 10 запитань на розуміння оригінального

тексту з фаху, тому вступ на програму «випадкових» людей, які не володіють необхідними знаннями, виключено. Але, разом з цим, варто зазначити, що Програма вступного іспиту з іноземної мови є однією для усіх спеціальностей та не містить деталізації щодо переліку фахових тем, про які йде мова у цій Програмі. По-третє, при вступі до аспірантури зараховуються опубліковані наукові праці (за наявності), що додатково підтверджує врахування особливостей програми при відборі контингенту на здобуття 3-го рівня вищої освіти за спеціальністю 091-Біологія

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Аналізуючи звіт про СО та результати ряду онлайн-зустрічей, можна констатувати достатній рівень академічної мобільності, у зв'язку з чим наявні приклади визнання результатів навчання, отриманих під час академічної мобільності, що свідчить про дієвість відповідних документів ЗВО. Наприклад, «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/mobility.pdf> (де в загальних рисах окреслена можливість зарахування результатів навчання (кредитів), отриманих у вищому навчальному закладі-партнері) та «Положення про порядок визнання (перезарахування) результатів навчання учасників програм академічної мобільності в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова» <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Polozhennya-kredity.pdf> (де більш деталізовано зазначено порядок визнання таких результатів, зокрема п.2. Визнання результатів навчання з навчальних дисциплін; п.3.Оцінювання результатів навчання та переведення оцінок при наявності різних шкал).

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Хоча за час провадження ОНП Біологія випадків визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, не було (у зв'язку з їх відсутністю), ЗВО має документ, який дозволяє реалізувати це право, у разі необхідності. «Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (2020 р.) <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-neformal-osvita.pdf> . Зокрема у п.2 (с. 4) описано, які результати неформальної освіти та у якому обсязі можуть бути зараховані, а п.3 (с.5) описує порядок та процедури визнання таких результатів.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

ОНП, безумовно, має ряд сильних сторін, які включаються в наявності чітких Правил прийому, що цілком враховують особливості ОНП, успішних прикладах визнання результатів навчання, отриманих під час академічної мобільності та можливості визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Аналіз фактів СО, моніторинг сайту ЗВО та результати зустрічей лише підтверджують не тільки наявність певних правил, нормативно-правової бази щодо доступу до освітньої програми та визнання результатів навчання, а й успішне їх втілення у життя.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони та недоліки ОНП за даним критерієм полягають у певних прогалинах в оформленні документальної частини, що має підкріплювати провадження ОНП. Програма вступного іспиту з іноземної мови потребує більшої деталізації. Рекомендовано виокремити програму іспиту в окремий документ — конкретно для ОНП 091 - Біологія третього рівня вищої освіти та окреслити основні фахові теми біологічного спрямування (як наведено в Програмі, екзаменаційний білет містить 10 запитань на розуміння оригінального тексту з фаху). Також рекомендується уніфікувати в документах Перелік міжнародних сертифікатів з іноземної мови, які зараховуються замість вступного іспиту до аспірантури, адже у Програмі вступного іспиту з іноземної мови (с.9) зазначені: англійська мова, французька мова, іспанська мова (не зазначено німецької), а у Правилах прийому до аспірантури ОНУ (с.5) зазначені: англійська мова, французька мова, німецька мова (не зазначено іспанської).

Рівень відповідності Критерію 3.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Слабкі сторони та недоліки у контексті даного критерію стосуються переважно документальної складової, аніж практичної реалізації ОНП, тому ці недоліки не є суттєвими та можуть бути усунені у короткий проміжок часу. Експертна група констатує відповідність даного критерію рівню В.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Навчання на ОНП здійснюється за очною денною та очною вечірньою формами. На період карантину запроваджені дистанційні форми навчання (Zoom, Moodle, Google форма тощо). Освітній процес на ОНП реалізується через традиційні форми навчання - лекція; практичне заняття, а також рольові ігри, обмін думками, мозковий штурм, кейси тощо. Так, викладач «Академічного письма іноземною мовою» доц. Румянцева О. використовує метод презентації наукового дослідження іноземною мовою (Power point presentation of PHD's research), в якому аспірант представляє та захищає існуючі положення своїх наукових напрацювань, після якого здобувачі задають питання та обговорюють наукові результати іноземною мовою. Під час проходження асистентської практики здобувачі формують власне порт фоліо із презентаціями власних лекцій, звітом з практики тощо. Всі ПРН забезпечуються обов'язковою компонентною ОНП, що відображено у РП ОК. Наприклад, ОК «Управління проектами, програмами та охорона інтелектуальної власності» забезпечує ПРН 6,7,9,10 за ОНП передбачає застосування таких методів навчання: словесний, наочний, практичний, які передбачають лекції, бесіди, роботу з нормативними актами, та спеціалізованою літературою, роботу зі спеціалізованим програмним інструментарієм, проходження дистанційних курсів міжнародної академії Cisco, групову роботу та авторського і суміжних прав інтелектуальної власності. Для таких ОК, як ОК1-ОК3 лекції здійснюються для здобувачів іншої ОНП природничого напрямку 3-го ОР («Біотехнологія та біоінженерія») спільно. Студентоцентрований підхід реалізується у виборі дисциплін з двох блоків вибіркової компоненти аспірантів відповідно до їх наукових інтересів, а також, зокрема, при здійсненні педагогічної (асистентської) практики. Так, здобувачі Харитонова Ю., Гулак Б., Задерей О. та інші при інтерв'юванні зазначили, що вони самі обирали ОК, з яких вони читали лекції з метою складання порт фоліо. Проте, відсутній порядок та критерії здійснення вибору вище зазначених ОК. Вибір наукового керівника, який би відповідав науковим інтересам здобувача, відбувається вільно. Має місце попередня згода наукового керівника при вступі до аспірантури («Лист-рекомендація від потенційного наукового керівника») (<http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/novyny-ta-oholoshennia/pryiom-do-aspirantury-dlia-zdobuttia-stupenia-doktora-filosofii-phd>). Методи навчання і викладання, які застосовуються на ОНП, базуються на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів. Зокрема, старший викладач Мерліч А., який має 2 дипломи (к.б.н. – захист в Україні, та диплом PhD Нантського університету) використовує досвід, набутий у Франції, щодо методів проведення метаболомних експериментів за викладання дисципліни «Метаболомний аналіз для біотехнологічних і біомедичних досліджень».

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація про ОК представлена у робочих програмах навчальних дисциплін. Робоча програма містить: опис, мету і завдання, програму, структуру навчальної дисципліни, теми семінарських занять, теми практичних та лабораторних занять, методи навчання і контролю, розподіл балів, які отримують студенти, питання для підсумкового контролю, методичне та матеріально-технічне забезпечення, література, план семінарських занять. Інформація щодо організації освітнього процесу висвітлена на двох сайтах: сайт ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/>) та сайт біологічного факультету ОНУ (<http://biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/>). Проте, не в повній мірі зазначені умови навчального рейтингу (критерії оцінювання успішності) для здобувачів у робочих програмах деяких дисциплін, які б чітко окреслювали кількість балів, які здобувач отримує за певний вид робіт під час опанування дисципліни. На сайті біологічного факультету розміщено у вільному доступі всі робочі програми ОНП та інші методичні матеріали (наприклад, дисципліна «Молекулярно-біологічні методи філогенії» має методичне забезпечення у вигляді «Пакетів «fastcluster» і «Cluster». Ієрархічний кластерний аналіз». При інтерв'юванні здобувачів, зокрема, Чубик І.Ю., зазначила, що за умов дистанційного навчання за карантинних обмежень зазвичай викладачі і аспіранти створюють групи у Viber, Telegram для швидкого і зручного інформування щодо освітнього процесу. Робота платформи Moodle в ОНУ знаходиться на стадії розробки.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

На ОНП методи навчання невід'ємно поєднані з науковими дослідженнями. Викладачі використовують власні наукові результати при викладанні дисциплін. Так, Чеботар С.В. зазначала при співбесіді, що її багатий науковий досвід, зокрема, результати досліджень за виконання спільних наукових тем із Гейдельберзьким університетом у Німеччині ліг в основу викладання дисциплін «Молекулярні маркери», «Сучасні ДНК-технології». Аспіранти мають змогу проводити наукові дослідження на базі Інституту морської біології НАНУ, Селекційно-генетичному інституту НААНУ, ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства імені В.Є. Таїрова» НААН України та інш. На біофакультеті проводять наукові конференції, де здобувачі презентують результати своїх наукових досліджень. Наприклад, у 2020 році у межах XX Міжнародної Гамовської конференції-школи, у роботі біологічної секції брали участь відомі науковці, аспіранти, що ведуть дослідження в області молекулярної біології, генетики з України, Казахстану, Німеччини. 29 квітня 2021 року проходила XVIII Англомова наукова конференція студентів біологічного факультету «English In Touch With Science». У «Віснику ОНУ. Біологія» (категорія Б) та «Мікробіологія і біотехнологія» всі здобувачі можуть безкоштовно публікувати результати своїх досліджень (наприклад, аспірантка Харитонова Ю.В. «Аналіз перехідних вод українського шельфу Чорного моря за індикаторами зоопланктону (на прикладі Дельти Дунаю). Вісник ОНУ. Біологія. 2019. Т. 24, вип. 2 (45). С. 88-96.). На біологічному факультеті функціонують літні школи, які надають їх учасникам можливість пройти короткий інтенсивний курс навчання, і дають досвід соціальної взаємодії та навички командної роботи, зокрема, і у наукових дослідженнях. Аспіранти знайомляться з новими дослідницькими методиками, науковими напрямками і з основами проектного менеджменту, зокрема, за участі запрошених іноземних колег-науковців. Здобувачі мають змогу здійснювати лабораторні наукові дослідження в «Центрі колективного користування науковим обладнанням», «Гідробіологічній станції», що зазначили при зустрічі аспіранти Могилевська Т.В., Попович Ю.А. та інші. За результатами інтерв'ювання здобувачі зазначили, що беруть участь у виконанні держбюджетних тем: «Поліморфізм локусів фотоперіодичної чутливості сортів пшениці і сої та залежність розвитку рослин від їхнього алельного складу, за даними ПЛР-аналізу» та інші, а також кафедральної теми «Генетичний поліморфізм та адаптивний потенціал організмів за різних умов існування». Аспіранти проходять стажування у закордонних партнерів ОНУ, наприклад: Маринова І. І.: Швеція, Умео, Університет Умео; Фіногенова М. О.: Іспанія, м.Барселона Науково-дослідний інститут Германс Тріас і Пужоль. Доценти Русакова М.Ю. та Зінченко О.Ю. отримали грант на відрядження до Університету Умео, Швеція, у жовтні 2020 р.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Перегляд та оцінювання змісту ОНП відбувається відповідно «Положення про моніторинг якості освіти в ОНУ» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-monitoring2020.pdf>) , а також «Положення про освітні програми» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-osvit-prog2020.pdf>). Згідно п.4.11. «Положення про освітні програми» оновлення ОП виконується шляхом затвердження відповідних змін на наступний навчальний рік, як правило, в період з 1 вересня до 31 травня поточного року. Викладачі постійно оновлюють зміст дисциплін, використовуючи сучасні наукові підходи, зокрема іноземних колег. Декан факультету Заморов В.В. при зустрічі зазначив, що матеріали та методи, які включено до дисципліни «Комп'ютерне моделювання стану популяцій» (викладач доц. Леончик Є.Ю.) не тільки враховує підходи роботи Генеральної комісії з рибальства в Середземному морі (FAO GFCM), а є ще й новітніми для української науки. У рамках проєкту «Erasmus+ project: Project for Higher Education Student and Staff Mobility between Programme Countries and Partner Countries – 2016-2-UK01-KA107-035006» (Університет Брайтону, м. Брайтон, Велика Британія) доценти Іваниця Т.В., Ямборко Г.В., Русакова М.Ю., Жумінська Г.І., Ліманська Н.В. та Галкін М.Б. здійснили обмін методами викладання, опрацювали принципи уніфікації проведення лекційних та практичних занять, методи проміжного контролю та загального оцінювання у рамках програми (<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/biology/mizhнародne-spirvbitnytstvo>).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Участь аспірантів біологічного факультету в програмах академічної мобільності та процеси інтернаціоналізації освіти координує Відділ міжнародного співробітництва ОНУ. При зустрічі проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародного співробітництва Смітюх А.В., а також начальник відділу міжнародного співробітництва Крючкова Н.М. зазначили, що інтернаціоналізації освіти та здійснення академічної мобільності є стратегічним завданням біофакультету, так і загалом ОНУ. Участь аспірантів біологічного факультету в програмах академічної мобільності (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/mobility.pdf>) та співробітництво в галузі організації академічної мобільності з європейськими університетами здійснюється в рамках програми «Еразмус+» (<http://onu.edu.ua/uk/academic-projects>), а також на спеціальному веб-сайт програми в ОНУ (<http://erasmus.onu.edu.ua/uk/>). Викладачі та здобувачі активно проходять зарубіжне стажування за науковим напрямом дослідження. Наприклад, Чеботар Г.О. пройшла стажування в Dept. of Crop Genetics, John Innes Centre, Norwich Research Park, Norwich, NR4 7UH, UK за навчальною програмою BBSRC funded “Designing Future Wheat-2018”, м. Норвич, Велика Британія. Програма дозволила ознайомитися з найсучаснішими технологіями, основаними на розумінні геноміки пшениці, інструментами для виявлення та інтрогресії необхідних ознак, а також отримати досвід виконання сучасних селекційних програм із допомогою молекулярних маркерів. Аспірант Попович

Ю.А. пройшла стажування тривалістю 2 місяці у John Innes Centre (Dep. of Crop Genetics) в рамках програми «International Undergraduate Summer School 2016», м. Норвіч, Великобританія. Під керівництвом науковців Simon Griffiths та Clare Lister здобувачка працювала над проектом «Identification of recombinants around the QTL on chromosome 4A in wheat for day of ear emergence». На біологічному факультеті застосовується практика трьохстороннього міжнародного наукового керівництва дисертаційною роботою: аспірант Льченко О.М. виконує наукові дослідження в рамках міжнародного проекту Innovation in Tuberculosis (Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) Research and Innovation Staff Exchange (RISE) H2020-MSCA-RISE-2017) під трьохстороннім керівництвом: д.б.н., проф. Іваниця В.О. (ОНУ); PhD, науковий співробітник Університету Умео, Швеція, Ржепішевська О.І., PhD, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту імені братів Тріас і Пужоль Університету Барселони, Іспанія, Хосе Домінгез.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Методи навчання і форми викладання відповідають заявленим програмним результатам навчання. Принципи студентоцентрованості реалізуються. Академічна свобода дотримується як для викладачів, так і для здобувачів. Інформація щодо освітнього процесу є публічною, доступною, зрозумілою, всебічною. Зміст ОНП періодично оновлюється, враховуючи наукові результати досліджень та сучасний науковий досвід НПП у освітньому процесі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Не в повній мірі зазначені умови навчального рейтингу (критерії оцінювання успішності) для здобувачів у робочих програмах деяких дисциплін, які б чітко окреслювали кількість балів, які здобувач отримує за певний вид робіт під час опанування дисципліни. Рекомендовано посилити акцент на проведенні лабораторних занять фахових дисциплін у лабораторіях «Центру колективного користування науковим обладнанням біологічного факультету на ОНП».

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Всі ПРН забезпечуються обов'язковою компонентною ОНП, що відображено у РП ОК. Методи навчання і викладання, які застосовуються на ОНП, базуються на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів. Навчання на ОНП здійснюється заочною денною та очною вечірньою формами. На період карантинного періоду запроваджені дистанційні форми навчання. Вибір наукового керівника, який би відповідав науковим інтересам здобувача, відбувається вільно. Інтернаціоналізації освіти та здійснення академічної мобільності є стратегічним завданням біофакультету, так і загалом ОНУ. Аспіранти та викладачі активно беруть участь у академічній мобільності, проходять зарубіжне стажування за науковим напрямом дослідження. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. На ОНП методи навчання невід'ємно поєднані з науковими дослідженнями. Викладачі використовують власні наукові результати при викладанні дисциплін. Проводяться наукові конференції, де здобувачі презентують результати своїх наукових досліджень. Слабкі сторони та недоліки в цілому не впливають на високий рівень навчання і викладання за ОНП.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Загальні аспекти щодо форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання здобувачів ВО наведені у «Положенні про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ» http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf та «Положенні про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ» (2020 р.)

<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/control-study.pdf> , більш деталізовану інформацію можна знайти у робочих програмах дисциплін <http://www.biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/spetsialnosti/spetsialnist-091/iii-riven-vo-phd091>. Методи контролю, що застосовуються при вивченні дисциплін, дозволяють повністю встановити рівень досягнення здобувачем вищої освіти відповідних ПРН. Застосовуються різні види та методи контролю, залежно від специфіки курсу (наприклад, попередній, поточний, підсумковий контроль (іспит/залік); перевірка виконання домашніх завдань, самостійної роботи; усний/письмовий контроль; метод самоконтролю; проходження дистанційних курсів; підготовка проєктів та рефератів тощо). Робочі програми обов'язкових (ОК1-ОК4) та вибіркового (ОК1-ОК22) освітніх компотентів ОНП 091 Біологія (третього рівня вищої освіти) розміщені на сайті біологічного факультету <http://www.biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/spetsialnosti/spetsialnist-091/iii-riven-vo-phd091> . Кожна робоча програма містить деталізацію щодо загальної кількості кредитів, відведених на вивчення курсу, форм та кількості контрольних заходів, а також загальний розподіл балів, які отримують здобувачі ВО під час вивчення курсу. Але варто відзначити, що не всі робочі програми в повній мірі містять детальні умови навчального рейтингу за конкретний вид робіт. Кожна дисципліна, окрім робочої програми, містить коротку інформацію (на кшталт анотації) на сайті, де також зазначено основні відомості щодо ОК, але більш компактизовано (що є дуже зручно для здобувачів ВО). За результатами зустрічей зі здобувачами ВО та академічним персоналом було додатково з'ясовано, що інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання доноситься до аспірантів заздалегідь – на початку вивчення курсу. Варто відзначити, що враховуючи невелику кількість здобувачів, викладання вибіркового дисциплін проводиться у дуже маленьких групах (практично індивідуально), тому усю інформацію щодо вивчення дисципліни (включаючи пункт оцінювання), здобувач має змогу отримувати персоналізовано.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за даною спеціальністю відсутній, тому ОНП 091 «Біологія» розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. Разом з тим, форми та порядок атестації здобувачів вищої освіти зазначені в ОНП (п.4. Викладання та оцінювання та п.7. Форми атестації здобувачів наукового ступеня доктор філософії) <https://drive.google.com/file/d/1JFhofVGnmhLNayj4AoorBX-NUT7IAQfl/view>. Підсумкова атестація здобувачів 3-го рівня вищої освіти відбувається у формі публічного захисту дисертаційної роботи. Атестація про результати виконання індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи відбувається щороку. Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf , розміщене на сайті ЗВО, також описує форми та порядок атестації (п.4.Звітування (щорічна, проміжна атестація) та п.5. Підсумкова атестація (захист дисертації)). Також в положенні зазначено, що особа, відрахована з ЗВО до завершення навчання за ОП, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС. Приклад такої довідки (асп.Лінецький Б.Г.) представлено у кабінеті справи на NAQA . На зустрічі зі здобувачами було відмічено, що атестація включає усне звітування на кафедрі щодо виконання індивідуального плану із зазначенням стану виконання дисертаційного дослідження, кількості опублікованих наукових праць (статей/тез), результатів складених іспитів/заліків, проходження асистентської педагогічної практики (залежно від року навчання), а також підготовку заповнених бланків, відповідно до вимог (шаблони яких можна знайти в розділі Організаційне забезпечення підготовки аспірантів на сайті ОНУ <http://onu.edu.ua/uk/science/postgraduate/aspirantam>). За запитом ЕГ, у кабінеті справи на NAQA було долучено приклади заповненого Індивідуального плану Попович Ю.А., а також копії щоденників та звітів про проходження асистентської педагогічної практики аспірантів (Гулак Б.С., Задерей О.В., Філімонов В.М.). Під час дії карантинних обмежень звітування відбувалося за планом, з використанням дистанційних засобів зв'язку (Google meet, Zoom).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Аналіз СО та результати ряду зустрічей (зокрема, зі здобувачами ВО) показали, що правила проведення контрольних заходів, їх повторного проходження та шляхи врегулювання конфлікту інтересів є зрозумілими та доступними. «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ» http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf (у загальних рисах) та «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ» <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol.pdf> регламентується порядок організації та проведення контрольних заходів (у т.ч. підсумкового контролю), оскарження процедури проведення та результатів підсумкового контролю та ліквідації академзаборгованості. Хоча за час реалізації ОНП випадків оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів не було, ЗВО має відповідні документи, які забезпечують такі права здобувачів, у разі наявності прецеденту. Одним з ключових є «Положення про політику та порядок врегулювання конфліктних ситуацій в ОНУ» <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-regulirovanie-koflikto.pdf> , де зазначені загальні засади запобігання конфліктним ситуаціям, процедури врегулювання конфліктних ситуацій та як відбувається моніторинг дотримання політики та процедур з врегулювання конфліктних ситуацій.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

За результатами зустрічей з адміністративним персоналом, НПП, науковими керівниками та здобувачами ВО можна констатувати, що усі учасники освітнього процесу дотримуються основних засад академічної доброчесності, включаючи недопущення плагіату у своїх наукових працях. У кабінеті справи на NAQA, на запит ЕГ, було долучено кілька довідок, що засвідчують факт перевірки на наявність плагіату в дисертаційних роботах та наукових публікаціях за допомогою сервісу Unicheck. Також до додаткових документів додано першу сторінку звіту, сформованого в результаті перевірки дисертаційної роботи А.О. Бакуми (Unicheck). Разом з цим, варто відмітити, що будь-якої документальної інформації про використання сервісу Unicheck на сайті ЗВО ідентифіковано не було. Довідки, що містять висновок про відсоток оригінальності роботи, видаються сектором моніторингу плагіату наукової бібліотеки ОНУ <http://lib.onu.edu.ua/proverka-na-plagiat/>. Саме сектор моніторингу плагіату є останньою ланкою процедури перевірки наукових робіт (публікацій, дисертацій, тощо) на плагіат, адже, у результаті проведених зустрічей, зокрема з адміністративним та академічним персоналом, було з'ясовано, що перед перевіркою робіт у бібліотеці сервісом Unicheck, відбувається попередня перевірка робіт на відповідних кафедрах за допомогою подібних сервісів (наприклад, Advego). До додаткових документів у кабінеті справи на NAQA також долучено перелік заходів щодо популяризації засад академічної доброчесності в яких ОНУ бере активну участь. На сайті ЗВО розміщено «Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ» <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>, «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ» (у п.4. окреслено Порядок здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат) http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-22-02-2018.pdf. «Порядок перевірки робіт на академічний плагіат для третього рівня вищої освіти - доктор філософії (PhD) на біологічному факультеті ОНУ» розміщено на сайті біологічного факультету <http://biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/component/sppagebuilder/133-akademichna-dobrochesnist>.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Дана ОНП має сильні сторони у напрямку висвітлення на сайті та інформування здобувачів ВО про форми контрольних заходів, критерії оцінювання, порядок атестації та дотримання академічної доброчесності. Робочі програми обов'язкових та вибіркового ОК розташовані на сайті біологічного факультету та містять деталізацію щодо загальної кількості кредитів, відведених на вивчення курсу, форм та кількості контрольних заходів. Атестація про результати виконання індивідуального плану роботи відбувається щороку. В умовах карантинних обмежень атестація успішно проводилася у дистанційному режимі. Прецедентів виникнення конфлікту інтересів, під час проходження контрольних заходів, не було, але процедура вирішення таких ситуацій (у разі їх виникнення) існує і регламентована відповідними документами ЗВО. Усі учасники освітнього процесу дотримуються основних засад академічної доброчесності та успішно користуються технологічними рішеннями для перевірки своїх наукових праць на плагіат.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Не всі робочі програми дисциплін у повній мірі містять детальні умови навчального рейтингу за конкретний вид робіт. Рекомендовано доповнити робочі програми дисциплін детальною розбаловкою за кожен вид робіт в межах курсу. Також недоліки за даним критерієм пов'язані з недостатнім висвітленням на сайті ЗВО та відсутності у документах інформації щодо технологічних рішень, що використовуються як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Експертна група рекомендує розглянути можливість доповнення наявних положень щодо академічної доброчесності інформацією про те, які технологічні рішення використовує ЗВО. Адже результати зустрічей та надані додаткові докази засвідчують, що з 2018 року ЗВО успішно використовується сервіс Unicheck, але окрім текстової інформації на сайті Наукової бібліотеки, більше ніде (до надання додаткових документів та проведення зустрічей) цю інформацію знайти не вдалося. Також рекомендовано синхронізувати між собою інформацію (включаючи документи) на сайті ОНУ та на сайті біологічного факультету, щоб на новому сайті біологічного факультету <http://www.biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/> була акумульована уся необхідна інформація.

Рівень відповідності Критерію 5.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОНП має ряд сильних сторін у контексті Критерію 5, пов'язаних з всестороннім інформуванням здобувачів щодо форм контрольних заходів, критеріїв оцінювання, порядку атестації та дотримання академічної доброчесності, а також виконанням навчальної та наукової складових ОНП (включаючи навчальний процес, атестацію, перевірку наукових робіт на плагіат, тощо), навіть в умовах карантинних обмежень. Наявність незначних недоліків не впливає на якість провадження ОНП та не знижує показники її реалізації у контексті Критерію 5. Перелічені недоліки пов'язані безпосередньо з недостатньою структуризацією певної частини інформації та деталізацією її висвітлення на сайті ЗВО, що оперативно може бути усунено за короткий проміжок часу. Враховуючи вищезазначене та готовність ЗВО рухатись у напрямку вдосконалення та усунення недоліків, експертна група дійшла висновку, що реалізація Критерію 5 відповідає рівню В.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Згідно звіту про самооцінювання, робочих програм дисциплін, наслідків опитування здобувачів та викладачів, було виявлено, що викладачі ОНП мають високу кваліфікацію і на високому рівні забезпечують викладання як обов'язкових, так і вибіркових дисциплін. На біологічному факультеті діють дві наукові школи, які відрізняються високим рівнем досліджень, підтримують спадкоємність в розвитку української біологічної науки: «Морська мікробіологія і екологічна біотехнологія», науковий керівник - чл.-кор. НАНУ, доктор біолог. наук, професор Іваниця В.О.; «Генетичний поліморфізм і механізми адаптації», науковий керівник - доктор біолог. наук, професор, член-кор НААНУ Чеботар С.В.. Слід відмітити, що велика увага при відповідності академічній кваліфікації НПП приділяється величині індексу Хірша. Так, при співбесіді із гарантом Чеботар С.В. з'ясовано, що викладачі, які забезпечують викладання дисциплін на ОНП, мають високі показники цитування наукових праць. Наприклад, Чеботар С.В. має h-індекс 15, i10-індекс 23 (<https://scholar.google.com.ua/citations?user=l1OAXuYAAAAJ&hl=uk>); а Філіпова Т.О. має 30 публікацій у виданнях, які цитуються наукометричною базою Scopus, цитувань у 39 документах (h-index – 3) (<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=7006993045>). Сфера наукових інтересів науково-педагогічних працівників тісно пов'язана із дисциплінами, які вони викладають. Наприклад, науковий напрям досліджень професора Стойловського В.П., який викладає вибіркову дисципліну «Екологічна оцінка впливу на довкілля», стосується ролі і охорони біорізноманіття водно-болотних угідь у Азово-Чорноморському регіоні. Дисципліна «Біологічні колекції у науковій і освітній діяльності», які викладають проф. Чеботар С.В. і Васильєва Т.В., к.б.н., доцент кафедри ботаніки, прямо стосуються напряму наукових досліджень Чеботар С.В. (молекулярна генетика) і Васильєвої Т.В. (флора, адвентивні та синантропні рослини, фітосозологія, історія науки, гербарна справа). Варто відмітити, що гарант програми Чеботар С.В. має більше 40 фахових публікацій у виданнях Scopus та WoS. Доцент Румянцева О.А., яка викладає «Академічне письмо іноземною мовою», Шевцов С.П., який викладає «Філософію науки та етика науковця», Алексеева Т.Г., яка викладає «Методи, аналіз та презентація результатів наукових досліджень» мають сертифікати B2 з іноземної мови. В цілому на біологічному факультеті працює 60 науково-педагогічних працівників, з них 6 докторів наук професорів. Згідно наданих додаткових документів, структура викладацького складу штату ОНУ, який забезпечує освітню складову ОНП 091-Біологія: усього - 29 НПП, з них викладачі біофаку- 16 осіб (з них 8- чоловіків і 8 жінок), викладачі інших факультетів – 13 осіб. 7 докторів наук (з них 6 професорів, 1 доцент) та 9 кандидатів наук (з них 6- доцентів і 3 не мають вченого звання) забезпечують освітній процес ОНП 091-Біологія.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний добір викладачів ОНП наведено у «Положенні про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників ОНУ» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz_nauk-ped.pdf). За результатами співбесід з ректором, деканом біофаку, викладачами і здобувачами виявлено, що професіоналізм та спроможність забезпечити викладання відповідно до цілей ОНП є ключовим для результатів конкурсного відбору. Крім того, при зустрічі ректор Труба В.І. зазначив, що при процедурі конкурсного відбору та укладення контракту на певний термін насамперед враховується професіоналізм викладачів, зокрема, наявність фахових публікацій у виданнях, які входять до наукометричних баз Scopus та WoS. Крім того, розроблена рейтингова система викладача (<https://drive.google.com/file/d/16kwo2mJQldln6cTifgLwbQWnRtxjsiYT/view>), яка також враховується при процедурі конкурсного добору. На зустрічі керівник кадрів Бахір І.М. підтвердила відповідність процедури конкурсного відбору НПП установчим документам ОНУ, а також діючого Законодавства України.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Гарант Чеботар С.В. і співробітники кафедри генетики та молекулярної біології мають тісні наукові зв'язки із роботодавцями (Фізико-хімічний інститут імені О.В. Богатського НАН України, Державна установа «Інститут морської біології НАН України, Селекційно-генетичний інститут – Національний центр насіннезнавства та сортовивчення НААНУ, ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства імені В.С. Таїрова» НААН України, Державна установа «Інститут стоматології АМН України», Інженерно-технологічний інститут «Біотехніка», ДУ «Український НДІ медичної реабілітації та курортології МОЗ України»), представники яких були на зустрічі: Мінічева Г. Г., Малюкіна Н.А., Волошкевич О.М., Черніков Г.Б., Черничко Й.І. та інші. За результатами зустрічі із роботодавцями виявлено, що роботодавці беруть участь у освітньому процесі не як лектори (хоча така практика мала місце до 2016 року і припинилася у зв'язку із браком фінансування), а насамперед як наукові консультанти здобувачів, які навчаються на ОНП. Представники установ роботодавців радо і з великим задоволенням приймають на роботу випускників кафедри генетики та молекулярної біології ОНУ в зв'язку із великим рівнем фахової підготовки останніх. Крім того, більшість представників роботодавців, які були присутні на зустрічі, є також випускниками біологічного факультету ОНУ, що свідчить про спадкоємність поколінь наукової біологічної школи факультету. Волошкевич О.М. наголосив на проблемних питаннях браку житла в установі «Дунайський біосферний заповідник» для випускників, які б могли стати потенційними співробітниками вище зазначеної установи. На ОНП представники роботодавців активно беруть участь у обговоренні її змісту. Наприклад, у 2016 році у засіданні круглого столу щодо обговорення ОНП для здобувачів третього освітньо-наукового рівня брали участь завідувач лабораторією культури тканин Селекційно-генетичного інституту – Національного центру насіннезнавства та сортовивчення (СП-НЦНС) к.б.н. І.С. Замбрборщ, провідний науковий співробітник лабораторії культури тканин СП-НЦНС к.б.н. О.Л. Шестопад, провідний науковий співробітник відділу загальної і молекулярної генетики СП-НЦНС к.б.н. І.І. Моцний (інформацію надано на запит ЕГ).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Професіонали експерти і практики залучені до освітнього процесу ОНП. Наприклад, доц. Леончик Є.Ю., який викладає дисципліну «Комп'ютерне моделювання стану популяцій» є експертом Генеральної комісії з рибальства (FAOGFCM) і Європейської Комісії (STECF) з біоресурсів Чорного моря. Під час зустрічі із здобувачами, виявлено, що, проф. А. Шмідт (Ун-т Умео, Швеція) прочитав лекцію "Клонування білків у прокаріотичних клітинах». С.В. Чеботар є членом робочої групи «Адаптація пшениці до Абіотичних стресів» Міжнародної організації «Wheat Initiative», яка також впроваджує свій досвід викладання дисциплін: «Молекулярні маркери», «Сучасні ДНК-технології». Також гарант є членом Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова, членом координаційної ради Європейського товариства вчених з дослідження анеуплідних форм пшениці (EWAC), членом вченої ради Південного біотехнологічного центру в рослинництві, а також була членом-експертом координаційно-методичної ради головної установи з виконання НТП «Сільськогосподарська біотехнологія 2011-2015 рр.» НААНУ. С.В. Чеботар очолює методичну комісію ПБЦ, є рецензентом у науковому міжнародному виданні «Molecular Breeding».

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Відповідно до «Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників в ОНУ» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/dek/poloz-pidvishennya-kvalifikatsii_12112020.pdf) НПП підвищують кваліфікацію у різних суб'єктів підвищення кваліфікації. В результаті зустрічі із Ніцуком Ю.А. з'ясовано, що його робота як експерта NAQA також зараховується ОНУ як підвищення його кваліфікації. Як зазначив Ніцук Ю.А, участь у семінарах і тренінгах (підвищення кваліфікації) в установах України для працівників ОНУ є безкоштовним. Згідно звіту СО, підвищення кваліфікації та стажування НПП проходять як в Україні, так і за кордоном. Наприклад, професор Шевцов В.П. проходив стажування в Одеській національній музичній академії ім. А.В. Нежаданової на кафедрі філософії та гуманітарних наук з 2.11.2020 по 8.01.2021 рр., виконана випускна робота стажування на тему «Філософія та методологія наукового пізнання та художньої творчості» (Наказ ОНУ імені І.І Мечникова № 2085- 18 від 2.11.20 р.); доцент Алексєєва Т.Г. проходила стажування відповідно до наказу ОНУ № 392-18 від 01.03.2017. Університет Силезії, м. Катовіце, Польща, кафедра анатомії та цитології рослин, термін 09.01.2017 -17.02.2017; доцент Січняк О.Л. проходив стажування у Селекційно-генетичному інституті-Національному центрі насіннезнавства та сортовивчення НААНУ, м. Одеса 03.04 – 05.05.2017. Доцент Чайковська М. пройшла стажування у Барселоні у тренінгу «21st Century Teaching Techniques» (07.2019р). «Центр мовної підготовки та мовної сертифікації» ОНУ дозволяє отримати сертифікат B2, чим і скористались Зінченко О.Ю., Галкін М.Б., Русакова М.Ю., Ямборко Г.В., Ліманська Н.В., Алексєєва Т.В. За результатами зустрічі виявлено, що навчання на таких курсах є платним. Викладачі, задіяні на ОНП також беруть участь у Європейських програмах мобільності (<http://erasmus.onu.edu.ua/uk/>). Чеботар Г.О. пройшла стажування в Dept. of Crop Genetics, John Innes Centre, Norwich Research Park, Norwich, NR4 7UH, UK за навчальною програмою BBSRC funded “Designing Future Wheat-2018”, м. Норвич, Велика Британія. Доцент Зінченко О.Ю. пройшла наукове стажування в Науково-дослідному інституті імені братів Тріас і Пужоль, м. Барселона, Іспанія.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Система заохочень викладачів здебільшого нематеріального характеру. Як зазначив при зустрічі ректор ОНУ, адміністрація університету активно працює над тим, щоб втримати викладацькі кадри та уникати скорочень. За «Положенням про матеріальне заохочення співробітників ОНУ», яке висвітлено у Колективному договорі (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/kd2020.pdf>), НПП може преміюватися за рахунок економії фонду заробітної плати за високі досягнення в праці. Грамотами та відзнаками нагороджені такі викладачі, що задіяні на ОНП: проф. Філіпова Т.О., доц. Гладкій Т.В..

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Висока професійна кваліфікація викладачів, задіяних у реалізації ОНП, в повній мірі задовольняє досягнення програмних результатів і цілей, які у ній визначені. Кількість НПП, що задіяні на ОНП є достатньою для забезпечення ОК.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Рекомендовано розглянути можливості матеріального стимулювання викладацької майстерності викладачів.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Викладачі ОНП мають високу кваліфікацію і на високому рівні забезпечують викладання як обов'язкових, так і вибіркових дисциплін. Кількість штатних НПП є достатньою для якісного забезпечення освітньої складової. На біологічному факультеті діють дві наукові школи, які відрізняються високим рівнем досліджень, підтримують спадкоємність в розвитку української біологічної науки. Висока професійна кваліфікація викладачів, задіяних у реалізації ОНП, в повній мірі задовольняє досягнення програмних результатів і цілей, які у ній визначені. Кількість НПП, що задіяні на ОНП є достатньою для забезпечення ОК. Викладачі регулярно проходять підвищення кваліфікації, зокрема, за кордоном. Професіонали експерти і практики залучені до освітнього процесу ОНП. Роботодавці беруть участь у освітньому процесі як наукові консультанти здобувачів, які навчаються на ОНП. Представники установ роботодавців з великим задоволенням приймають на роботу випускників кафедри генетики та молекулярної біології ОНУ в зв'язку із високим рівнем фахової підготовки останніх. При процедурі конкурсного відбору та укладення контракту на певний термін насамперед враховується професіоналізм викладачів, зокрема, наявність фахових публікацій у виданнях, які входять до наукометричних баз Scopus та WoS. Загалом ЕГ вважає, що висока професійна кваліфікація викладачів, задіяних у реалізації ОНП, повністю задовольняє досягнення програмних результатів і цілей, а професійний розвиток викладачів має інноваційний характер.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Результати аналізу звіту про СО та онлайн-огляд матеріально технічної бази підтвердив наявність усіх необхідних матеріально-технічних ресурсів, а також навчально-методичного забезпечення, необхідних для успішного провадження ОНП. Було продемонстровано обладнання окремих кафедр та обладнання Центру колективного користування науковим обладнанням http://onu.edu.ua/uk/science/nauchdosl/research_unit/ckkno. На біологічному факультеті наявні сучасні комп'ютерні класи з підключенням до Інтернет-мережі. Також була проведена онлайн-демонстрація Гідробіологічної станції, де також успішно проводяться навчальні заняття та наукові дослідження <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/biology/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/bio-station>. Також було представлено Зоологічний музей <http://onu.edu.ua/uk/culture/museums/zoological>. На запит ЕГ, додатково було

представлено презентацію з детальним описом та фото наявного на біологічному факультеті обладнання (наприклад, мікроскопи, центрифуги, ампліфікатор, термостати, ПЛР-бокс, спектрофотометри, рідинний та газовий хроматографи, ферментер, ваги, аквадистилатори, термошейкери, метаболічні клітки, тощо), що додатково було продемонстровано під час онлайн-екскурсу. У всіх учасників освітнього процесу наявний доступ до електронних ресурсів бібліотеки ОНУ <http://lib.onu.edu.ua/biologicheskij-fakultet/>. Враховуючи можливість користування представленим сучасним обладнанням усіма учасниками освітнього процесу як для навчальних, так і для наукових цілей, можна констатувати, що наявні ресурси повністю забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Результати проведених зустрічей з адміністративним, академічним персоналом та здобувачами ВО продемонстрували, що ЗВО забезпечує безкоштовний та постійний доступ усіх учасників освітнього процесу до інфраструктури та інформаційних ресурсів. На біологічному факультеті працює Wi-Fi, що було підтверджено під час онлайн-демонстрації комп'ютерного класу шляхом входу в інтернет-мережу. Як було зазначено директором Наукової бібліотеки ОНУ Подрезовою М.О., бібліотека <http://lib.onu.edu.ua/> містить електронний репозитарій, електронний каталог підручників, методичних вказівок, довідників, журналів, тощо та надає безкоштовний доступ до наукометричних баз даних (доступ можна отримати у межах ЗВО) <http://lib.onu.edu.ua/ukrayinska-peredplatni/>. Також бібліотека проводить безкоштовну перевірку наукових робіт (публікацій, дисертацій) на плагіат, використовуючи сервіс Unicheck. Біологічний факультет містить потужну матеріальну базу, представлену сучасним обладнанням для проведення наукових досліджень, яким можуть користуватися як НПП, так і здобувачі ВО. Разом з тим, варто відмітити, що доступ до деякого обладнання лабораторій (яке неможливо чи недоцільно придбати кожній науковій установі або підрозділу) може бути отриманий за попереднім погодженням, що пов'язано з його високою вартістю та специфікою функціонування. Але це не обмежує прав викладачів та здобувачів вищої освіти. Наприклад, для ефективної та безпечної організації наукової роботи, наказом ректора від 03.06.2019 року за № 54-02, в складі науково-дослідної частини ОНУ на базі існуючого навчально-наукового центру високотехнологічного науково-дослідного обладнання та приладів було створено Центр колективного користування науковим обладнанням http://onu.edu.ua/uk/science/nauchdosl/research_unit/ckkno (керівник – Ракитська С.І.). Для проведення дослідних робіт необхідно заповнити Заявку на отримання доступу до обладнання (можна завантажити з сайту ОНУ). У ході зустрічей академічний персонал та наукові керівники підтвердили, що вони також ефективно вирішують питання доступу (свого та здобувачів ВО) до обладнання шляхом усної комунікації.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

За результатами аналізу документів та онлайн-демонстрації матеріально-технічної бази ЗВО було встановлено, що освітнє середовище є абсолютно безпечним для життя та здоров'я здобувачів. Під час онлайн-екскурсу стінами біологічного факультету було продемонстровано наявність вогнегасників у лабораторіях та на поверхах (у коридорах), пожежних сигналізацій (одна з яких була увімкнена для демонстрації її справності) та планів евакуації. У лабораторіях наявні витяжки для роботи з леткими речовинами, є журнали з техніки безпеки про проходження інструктажів. Також, під час демонстрації, була змога побачити здобувачів ВО за роботою, усі були одягнені у захисні халати. За потреби, здобувачі ВО біологічного факультету можуть звертатися до медпункту за адресою вул. Довженка 9-а, гуртожиток № 6. В ОНУ функціонує психологічна служба <http://onu.edu.ua/uk/infostud/psy-service>. Як зазначила на зустрічі зі структурними підрозділами Вейланде Л.В, психологічна служба складається з 2 осіб, консультування проводиться у стінах гуртожитку та онлайн. Документальна складова, що регулює питання безпеки освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів розташована на сайті біологічного факультету у вкладці Техніка безпеки на біологічному факультеті. Це «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в ОНУ ім.І.І.Мечникова <https://drive.google.com/file/d/1Sh88ykZqZzQL3GitFKnekIalNQ2ASWqA/view> , «Інструкція Первинний (повторний, позаплановий) інструктаж з пожежної безпеки в ОНУ ім.І.І.Мечникова https://drive.google.com/file/d/1uDcByUyhjw8HKvnaaz3jUkTo1wB9_BL_/view , презентація Техніка безпеки на біологічному факультеті https://drive.google.com/file/d/1MWhV8fuhNy_7VlWXfoMq13mBccD3JH_d/view (де наведена фотоінструкція порядку дій у разі виникнення надзвичайної ситуації).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Результати зустрічей зі здобувачами, гарантом, керівництвом та адміністративним персоналом підтвердили, що ЗВО надає активну підтримку здобувачів ВО. Інформаційна підтримка здобувачів здійснюється за допомогою наповнення сайту ОНУ <http://onu.edu.ua/uk/>, біологічного факультету <http://www.biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/>. Біологічний факультет активно веде власну сторінку на Facebook <https://www.facebook.com/BiologicalFacultyONU>. При інтерв'юванні здобувачів, зокрема, Чубик І.Ю., зазначила, що

за умов дистанційного навчання за карантинних обмежень зазвичай викладачі і аспіранти створюють групи у Viber, Telegram для швидкого і зручного інформування щодо освітнього процесу. Як зазначив представник ІТ відділу на зустрічі з представниками структурних підрозділів, дистанційне навчання забезпечується з використанням Google meet, Zoom. Також було відмічено, що ОНУ знаходиться на стадії впровадження Moodle для реалізації освітнього процесу на ОНП. На зустрічі з представниками органів самоврядування було відмічено, що інформаційно-консультативну підтримку також надає Рада молодих вчених, що є дорадчим органом та відповідає за допомогу та сприяння аспірантів в участі у виконанні науково-дослідних робіт і програм; здійснення наукової, освітньої, інноваційної, винахідницької, просвітницької діяльності (діяльність РМВ регламентовано “Положенням про наукове товариство студентів, аспірантів та молодих вчених” <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/pologenia-ntsa.pdf>) Аспіранти мають змогу проживати у гуртожитках ОНУ <http://onu.edu.ua/uk/hurtozhytky> . Під час онлайн-огляду матеріально технічної бази, вдалося впевнитися у комфортності гуртожитків, а під час інтерв'ювання здобувачів ВО було підтверджено, що гуртожитки забезпечують хороші умови проживання (але ніхто зі здобувачів ВО третього рівня вищої освіти наразі у гуртожитку не проживає). У здобувачів завжди є можливість звернутися до Психологічної служби ОНУ <http://onu.edu.ua/uk/infostud/psy-service> чи до медпункту, а також залишити своє звернення у скриньці довіри.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

На ОНП 091-Біологія (третього рівня вищої освіти) наразі відсутні здобувачі з особливими освітніми потребами, але заклад рухається у напрямку створення документальної бази та інших рішень, що будуть забезпечувати регулювання даного питання у разі появи таких здобувачів. На сайті ОНУ висвітлені Умови доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами <http://onu.edu.ua/uk/infostud/umovy-dlya-navchanya-osib-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebam> . На сайті біологічного факультету у вкладці Регулюючі документи розміщено Положення про супровід осіб з особливими освітніми потребами <https://drive.google.com/file/d/1vsRGNHsXUwxxUr4BnniQrWS3zIgxOCV9/view> . Послуги у вигляді супроводу надаються особам, які потребують допомоги з супроводу по навчальним приміщенням біологічного факультету або гуртожитку. Для забезпечення супроводу, можна зв'язуватися з відповідальною особою від факультету, контактні дані яких наведено на сайті у Положенні (Кириленко Н.А. 097-291-33-17, Приймак В.О. 093-345-33-33, Сошин В.Є. 095-181-94-32). Відсутність пандусів у будівлі біологічного факультету компенсує відсутність сходів, що дає можливість безперешкодно потрапляти у приміщення факультету та організувати навчальні заняття лише на першому поверсі. Варто відмітити, що Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (оновлена редакція 2020) <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozenya/polo-z-org-osvit-process.pdf> містить пункти, які забезпечують гнучкість навчального процесу, що дозволяє реалізувати право на отримання якісних освітніх послуг для усіх (включаючи осіб з особливими освітніми потребами (зокрема, п. 2.Форми здобуття освіти та форми організації освітнього процесу, п.п.2.4., який стосується застосування дистанційних технологій навчання та п.п.2.6.5. Індивідуальне заняття, тощо). Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf також враховує права осіб з особливими освітніми потребами, зокрема, у п.2.8. йде мова про те, що “вступні випробування відбуваються з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи”.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Звіт про СО за ОНП та відповіді учасників ряду зустрічей показали, що будь-яких конфліктних ситуацій, за час провадження ОНП, виявлено не було. На сайті біологічного факультету розміщена сторінка Антикорупційні заходи, що містить план заходів «Про стан роботи щодо викорінювання, профілактики та запобігання проявів хабарництва, порушення фінансово-господарської діяльності у сфері освіти” <https://drive.google.com/file/d/1lEYUmeQwyGTHFeljhaRxSreugeowizid/view> , телефони довіри в ОНУ <https://drive.google.com/file/d/1tcLovwuc3zwXawDZZCHLd2-IBVgihayl/view> та сторінку скриньки довіри <http://onu.edu.ua/uk/infostud/suggestbox> . На сайті ЗВО розміщена Антикорупційна програма ОНУ імені І. І. Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/anticorrupt.pdf> та Положення про політику та порядок урегулювання конфліктних ситуацій в ОНУ імені І. І. Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozenya/polo-z-regulirovanie-kofliktov.pdf> . Окрім цього, на зустрічі з адміністративним персоналом Член Комісії з урегулювання конфліктних ситуацій – Пенев В.В. детальніше розповів про оригінальний підхід ОНУ до вирішення конфліктних ситуацій не лише за допомогою застосування формальної процедури, а й неформального підходу, що полягає у залученні медіатора - представника Центру Лідерства ОНУ, який має навички переговорів та є психологом за освітою. Навчально-науковий центр лідерства в освіті є структурним підрозділом ОНУ імені І. І. Мечникова, та входить до комісії з урегулювання конфліктних ситуацій <http://onu.edu.ua/uk/structure/filials/leadership> . На біологічному факультеті також є скринька довіри, що розташована на 1-му поверсі. На зустрічі з адміністративним персоналом, к.б.н., доц. Чернадчук С.С. розповіла про те, що перевірка скриньки здійснюється кожні 2 тижні та очолюється деканом факультету. Також було зазначено,

що окрім “фізичної”, є ще й електронна скринька довіри dovira@onu.edu.ua. Прецедентів звернення здобувачів 3-го рівня ВО за час провадження ОНП виявлено не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

ЗВО має потужне матеріально-технічне забезпечення, що представлено сучасним обладнанням, яке може забезпечити реалізацію інноваційних біологічних ідей, зокрема, у вигляді якісних дисертаційних робіт. Продемонстровано наявність практичних баз, які не тільки відповідають регіональному контексту ОНП, а й є активно задіяними у освітній процес та наукові дослідження. Інфраструктура біологічного факультету є доступною, безкоштовною та абсолютно безпечною для усіх учасників освітнього процесу, що забезпечується наявністю усіх необхідних пристосувань. ЗВО провадить чітку політику і має прописані процедури вирішення конфліктних ситуацій, що свідчить про бажання попередити і не допустити виникнення будь-яких конфліктних ситуацій.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Хоча слабкі сторони та недоліки у контексті даного критерію відсутні, експертна група рекомендує розглянути можливість висвітлення на сайті біологічного факультету інформацію (фото, презентацію, матеріали) щодо матеріально-технічного забезпечення ОНП.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОНП на 100% забезпечена тим сучасним та необхідним обладнанням, яке дає змогу здобувачам ВО, НПП та науковим співробітникам виконувати наукову роботу на найвищому рівні у межах свого ЗВО. Варто відзначити підвищений рівень відповідальності ЗВО у контексті безпечності середовища для усіх учасників освітнього процесу (нові якісні вогнегасники, сигналізації, плани евакуації). Значним позитивним моментом є те, що ЗВО активно працює над попередженням конфліктних ситуацій та пропонує способи їх неформального вирішення (наявність медіатора є інноваційною практикою ОНУ). Саме тому, враховуючи сильні сторони ОНП у контексті потужності матеріально-технічної бази, наявності сучасного обладнання, безкоштовного та рівного доступу до інфраструктури, а також всебічної підтримки здобувачів ВО, експертна група дійшла висновку, що даний критерій відповідає рівню А.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, поточного моніторингу, періодичного перегляду, оновлення та закриття ОНП регламентується оновленим у 2020 р. «Положенням про ОП програми в ОНУ» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-osvit-prog2020.pdf>), «Положенням про моніторинг якості освіти в ОНУ» (2020 р.) (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-monitoring2020.pdf>) та «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості в ОНУ» (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/yakist.pdf>), (2018 р.). Згідно п.4. «Положення про ОП в ОНУ» моніторинг ОП здійснюється на загальноуніверситетському рівні та на рівні ОП. Моніторинг на рівні ОП здійснюється, як правило, членами робочої групи програми за участі профільних кафедр із залученням представників органів студентського самоврядування. Відповідальність за організацію і проведення моніторингу на рівні ОП покладається на її гаранта. Результати моніторингу не менш як один раз рік обговорюються на НМК і на вченій раді відповідного факультету. Організація та здійснення загальноуніверситетського моніторингу покладається на Центр забезпечення якості освіти ОНУ, що передбачає організацію й аналіз опитувань (анкетувань, оцінювань) здобувачів вищої освіти, НПП факультету з питань організації освітнього процесу за ОП, якості ОП, організацію й аналіз опитувань випускників з питань якості ОП та підготовленості випускників до професійної діяльності, оцінку наявності й доступності РП ОК, силабусів (за наявності), практик, курсових робіт тощо; оцінку наявності, якості й доступності інформаційного забезпечення. У п.1.8. «Положення про моніторинг якості освіти в ОНУ» вказано, що моніторинг проводиться на рівнях: викладач, кафедра, факультет, університет; здобувач, група,

курс, факультет, спеціальність; навчальна дисципліна, ОП, рівень вищої освіти. У той же час згідно з п.3.2.1 вказаного Положення, моніторинг ОП здійснюється на локальному (рівні ОП), факультетському і загальноуніверситетському рівнях. Залученими до локального моніторингу можуть бути і роботодавці. Проте опис процедури факультетського рівня моніторингу ОП відсутній. Відповідно до п. 4.2 Положення про моніторинг якості освіти в ОНУ план моніторингових досліджень складається на поточний рік, проте ЕГ не виявила його наявності в ОНУ. Останній перегляд ОНП відбувся 2020 року із врахуванням пропозиції відділу аспірантури, гаранта ОНП, НПП, здобувачів та стейкхолдерів. ЕГ виявлено деякі розбіжності у положеннях ЗВО, які регламентують види та процедури внутрішнього моніторингу якості освіти. Рекомендуємо детально, чітко та однотипно прописати процедури моніторингу, його рівні та питання перегляду ОП (ОНП) в усіх нормативних документах, що регулюють дане питання в ОНУ. Розробляти план моніторингових досліджень та дотримуватись його програми та графіку проведення.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти третього рівня вищої освіти входять до складу товариства студентів, аспірантів та молодих вчених ОНУ, біологічного факультету, студентської ради та профспілкового комітету, члени яких під час інтерв'ювання підтвердили часткове залучення до процесу перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення якості вищої освіти через членство представників студентського самоврядування у вчених радах ОНУ та факультетів. Студентське самоврядування має право ініціювати (перед завідувачами кафедр, деканом факультету, Вченою радою факультету, ректором чи Вченою радою ОНУ) розгляд питань з удосконалення ОП, що у більшій мірі проводиться у вигляді опитувань здобувачів. У ВСО наведено результати опитування, ініційованого у вересні 2020 р. представниками студентського самоврядування щодо організації дистанційного навчання на біологічному факультеті (https://drive.google.com/file/d/1Fa7IrlBmcfDO4Thk3R22cRYikPaquqs_/view), що підтверджено фокус-групами. Під час зустрічі із представниками самоврядування представник від здобувачів ОНП Біологія, голова наукового товариства студентів, аспірантів та молодих вчених біологічного факультету Чубик Інна підтвердила свою залученість до роботи товариства, члени якого беруть участь в організації та проведенні організаційних, наукових та освітніх заходів молодих вчених ОНУ.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Роботодавці є зовнішніми партнерами ОНУ в реалізації ОНП Біологія, які задіяні у процедурах перегляду, оцінки ефективності та удосконалення ОНП. Університетом укладено договори про наукову співпрацю з постійними партнерами - Селекційно-генетичним інститутом – Національного центру насіннезнавства та сортовивчення, ДУ «Інститутом стоматології та щелепно-лицевої хірургії НАМН України», Інститутом зрощуваного землеробства НААН, Інститутом клітинної біології та генетичної інженерії НАН України та інш. Гарант ОНП, члени робочої групи та роботодавці є членами асоціацій та фахових товариств, результати роботи яких враховуються при перегляді та оновленні ОНП. Спільна участь НПП та роботодавців у наукових проєктах, конференціях, круглих столах забезпечує обговорення особливостей реалізації ОНП та сприяє перегляду програми. Фокус-група роботодавців на зустрічі з ЕГ була представлена кагортою науковців, у тому числі: Мулюкіна Н. А. (член-кор. НААН, д.с-г.н., заст. директора з наукової роботи ННЦ Інституту імені В.Є. Таїрова), за ініціативою якої для формування професійних компетентностей здобувачів до ОНП (2020 р.) введено дисципліну «Інформаційні технології у науковій діяльності»; Черничко Й. І. (д.б.н., Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України, керівник Азово-Чорноморською міжвідомчою орнітологічною станцією); Мінічева Г.Г. (директор Інституту морської біології НАН), яка зазначила активну участь роботодавців в освітньому процесі в попередні роки та висловила побажання відновлення такої практики; Немерцалов В. В. (завідувач науково-методичної лабораторії природничо-математичної освіти комунального закладу вищої освіти Одеська академія неперервної освіти), який підкреслив важливість двосторонньої можливості стажування працівників та вказав на важливість перегляду ОНП; Черніков Г. Б. (к.б.н., заступник директора Державного підприємства «Одеський центр Південного науково-дослідного інституту морського рибного господарства та океанографії»), який окреслив особливості проведення наукового пошуку у спільному регіоні дослідження.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

В ОНУ працює Відділ сприяння працевлаштуванню випускників та студентів, головна мета діяльності якого є сприяння працевлаштуванню студентів та випускників університету, їх підготовка до практичної діяльності, підтримання подальших зв'язків з випускниками університету та здійснення моніторингу їх кар'єри. Відділ функціонує відповідно до «Положення про відділ (бюро) сприяння працевлаштуванню студентів і випускників ОНУ» (2011 р.), його основними завданнями є інформування студентів щодо можливостей працевлаштування та кар'єри, роз'яснення студентам положень чинних директивних та нормативних документів з питань працевлаштування, допомога студентам і випускникам у плануванні професійної кар'єри та сприяння

працевлаштуванню, організація та проведення Ярмарків кар'єри, допомога роботодавцям у підборі персоналу з числа студентів та випускників університету та інш. У процесі бесіди з випускниками аспірантури минулих років з'ясовано, що вони тісно співпрацюють із університетом, кафедрами біофаку, оскільки працевлаштовані у заклади, які є постійними партнерами ОНУ та розташовані у регіоні. Випускники зазначили, що спілкування з НПП та між собою відбувається як в усній формі, так і за допомогою соціальних мереж, що дозволяє отримувати актуальну інформацію щодо їх професійного зростання. Активну роботу щодо збору інформації з кар'єрного росту випускників проводять гарант ОП, деканат, кафедри біологічного факультету та відділ сприяння працевлаштування, на сайті якого є вичерпна актуальна інформація, затребуваність якої була підтверджена під час фокус-груп.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Відповідно до нормативних документів ОНУ (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/yakist.pdf>) стратегічною метою системи внутрішнього забезпечення якості є забезпечення сталого розвитку університету в нестабільних умовах. Задля вчасного реагування та виявлення недоліків в освітній програмі в університеті затверджено Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в ОНУ (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/yakist.pdf>) та налагоджено роботу Центру забезпечення якості освіти (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/tsentr-zabezpechennia-ikostiosvity>). ЕГ пересвідчилась, що система внутрішнього забезпечення якості в університеті уможливила адекватне реагування на виявлені в ході моніторингу ОНП недоліки. Так, за результатами опитування внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів були враховані пропозиції: до обов'язкового блоку додали ОК «Філософія науки та етика науковця», «Історія, концепції та сучасні досягнення науки»; до блоку ОК вільного вибору введено «Інформаційні технології у науковій діяльності», «Психологія ефективного управління часом», «Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності», «Методи статистичної обробки даних». У ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості за час реалізації ОП були виявлені недоліки: 1) недосконалість технологій опитувань здобувачів ВО; 2) недостатній рівень володіння іноземною мовою НПП, 3) недостатність інформованості здобувачів відносно процедур врегулювання конфліктних ситуацій 4) відсутність бази даних випускників та системи зворотного зв'язку з випускниками з метою дослідження кар'єри випускників, задоволеності працевлаштованих кваліфікацією випускників. Система забезпечення якості ОНУ, враховуючи виявлені недоліки, сприяє вдосконаленню системи он-лайн опитування здобувачів, системи зворотного зв'язку з випускниками з метою дослідження кар'єри випускників та визначення рівня задоволеності роботодавців, поширенню позитивних тенденцій у роботі структурних підрозділів, виявлених під час моніторингу.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОНП «Біологія» зі спеціальності 091 Біологія галузі знань 09 Біологія відбувається вперше, результати зовнішнього забезпечення якості освіти, що беруться до уваги, відсутні.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

ЕГ зазначає, що в ОНУ формується культура якості освітнього процесу, для забезпечення якої в закладі створено Центр забезпечення якості освіти, основною метою діяльності якого є впровадження, розбудова й ефективне функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Свою роботу Центр здійснює відповідно до щорічного плану (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/center-yakosti/plan-robot_2021.pdf). Під час зустрічей з НПП, здобувачами ОНП, керівництвом та адміністративним персоналом виявлено, що вони дотримуються Кодексу академічної доброчесності, спілкування між учасниками освітнього процесу здійснюється толерантно, з повагою один до одного, не виявлено конфліктних ситуацій, дискримінації, що сприяє формуванню культури якості освітнього процесу. Для полегшення розуміння організаційної структури системи внутрішнього забезпечення якості освіти та розподілу повноважень в ОНУ ЕГ рекомендує створити модель внутрішньої системи якості освіти з відображенням сукупності структурних підрозділів, що забезпечують якість освітньої діяльності ЗВО за допомогою реалізації покладених на них функцій.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Університетом укладено договори про наукову співпрацю із закладами, що є постійними партнерами ОНУ, в які працевлаштовані більшість випускників аспірантури минулих років. Активно функціонує Відділ сприяння

працевлаштуванню випускників та студентів, на сайті якого є вичерпна актуальна інформація, затребуваність якої була підтверджена під час фокус-груп.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

ЕГ виявлено деякі розбіжності у положеннях ЗВО, які регламентують види та процедури внутрішнього моніторингу якості освіти. Рекомендуємо детально, чітко та однотипно прописати процедури моніторингу, його рівні та питання перегляду ОП (ОНП) в усіх нормативних документах, що регулюють дане питання в ОНУ. Розробляти план моніторингових досліджень та дотримуватись його програми та графіку проведення. Для полегшення розуміння організаційної структури системи внутрішнього забезпечення якості освіти та розподілу повноважень в ОНУ ЕГ рекомендує створити модель внутрішньої системи якості освіти, з відображенням сукупності структурних підрозділів, що забезпечують якість освітньої діяльності ЗВО за допомогою реалізації покладених на них функцій.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Установлені факти і докази свідчать про загальну відповідність ОНП Біологія критерію внутрішнього забезпечення якості та наявність потенціалу для подальшого удосконалення програми. Виявлені недоліки не є суттєвими.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Відповідно даних звіту СО, правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу наведено у документах, зокрема, Статут (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/statut-onu-2017.pdf>) , Колективний договір ОНУ (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/dek/poloz-pidvishennya-kvalifikatsii_12112020.pdf). Також низка документів розміщено у відкритому доступі на сайті ОНУ: Положення про організацію освітнього процесу в ОНУ (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/osvitniy_process.pdf), Положення про освітні програми в ОНУ (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-osvit-prog2020.pdf>) ; Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі ОНУ (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/aspirantura/phd-docs/pologennya_pidgotovka_PhD_apirantura.pdf) ; Положення про політику та порядок врегулювання конфліктних ситуацій (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-regulirovanie-kofliktov.pdf>) ; Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти (<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/yakist.pdf>) та інші документи. Функціонують 2 сайти: сайт ОНУ та сайт біологічного факультету, які дещо перекликаються наповненням інформації. Виявлено певна неузгодженість інформації на сайті ОНУ та сайті біологічного факультету ЗВО.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Заклад вищої освіти оприлюднив на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект (https://drive.google.com/file/d/1D_HfV4k-xN68tYRc-l6gIHLy85sFxxgSy/view), який був обговорено на засіданнях Вченої ради факультету (<https://drive.google.com/file/d/1fDWDikxkSgkUZq8tZqF6qcA1KMjmh4fq/view>). Також була запроваджена анкета роботодавця, яка допомагала сформувати зміст ОНП відповідно до зауважень і порад роботодавців (https://drive.google.com/file/d/1DGMHPpBjGOx6fxM5N_R_te49XhjoPk47/view; https://drive.google.com/file/d/1x7IBG9sXWMzqriIFZKFT8-_yxCSppqoj/view). Відповіді роботодавців на запитання анкет знаходяться у відкритому доступі на сайті біофаку (https://drive.google.com/file/d/1DGMHPpBjGOx6fxM5N_R_te49XhjoPk47/view).

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті біологічного факультету (<http://biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/>) висвітлено всі освітні компоненти програми (<http://biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/spetsialnosti/spetsialnist-091/iii-riven-vo-phd091>), ОНП (<https://drive.google.com/file/d/1JFhofVGnmhLNayj4AoopBX-NUT7IAQfl/view>), її обговорення (<http://biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/component/sppagebuilder/127-obgovorennya-op-phd-091-biologiya>), «Порядок перевірки курсових робіт на академічний плагіат на біологічному факультеті ОНУ» (<https://drive.google.com/file/d/1QcEWW2kWYYinsCYCemhdAy6ai8p1IvzK/view>), «Порядок перевірки робіт на академічний плагіат для третього рівня вищої освіти - доктор філософії (PhD) на біологічному факультеті ОНУ» (<https://drive.google.com/file/d/1ZX2SmlNao8ntPZSbekivE9KMJKgJ3mdf/view>) та інші документи. Обсяг інформації стосовно ОНП, що оприлюднена на сайті, є достатнім для всіх учасників освітнього процесу), а також для того, щоб забезпечити можливість потенційним абітурієнтам зробити свідомий вибір щодо вступу на цю програму. Проте, не всі нормативні документи ОНУ містять інформацію щодо їх розробників.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Діяльність ОНУ, зокрема, на біологічному факультеті, за реалізації ОНП 091 «Біологія» є прозорою і публічною. Інформація знаходиться у відкритому доступі на сайті ОНУ та біологічного факультету і є зрозумілою для усіх учасників освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Деяка неузгодженість інформації на сайті ОНУ та сайті біологічного факультету ЗВО. Рекомендація: узгодити інформацію на обох сайтах, у положеннях та інших нормативних документах вказати прізвища розробників.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними та прозорими для них. Інформація знаходиться у відкритому доступі на сайті ОНУ та біологічного факультету і є зрозумілою для усіх учасників освітнього процесу. Обсяг інформації стосовно ОНП, що оприлюднена на сайті, є достатнім для всіх учасників освітнього процесу), а також для того, щоб забезпечити можливість потенційним абітурієнтам зробити свідомий вибір щодо вступу на цю програму. Заклад вищої освіти оприлюднив на своєму офіційному веб-сайті відповідний проєкт ОНП, який був обговорено на засіданнях Вченої ради факультету. Работодавці залучені до обговорення ОНП. Проте, не всі нормативні документи ОНУ містять інформацію щодо їх розробників. Також має місце певна неузгодженість інформації на сайті ОНУ та сайті біологічного факультету ЗВО.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

ЕГ встановила, що для кожного здобувача у ОНП є дисципліни, що відповідають тематиці наукових досліджень. На наукові інтереси здобувачів третього рівня вищої освіти безпосередньо зорієнтовані курси за вибором, що мають професійне спрямування молекулярно-генетичного, фізіологічного, біохімічного, мікробіологічного, екологічного змісту. Так, тема дисертаційного дослідження Задерей О.В. (Дослідження стану кісткової тканини та шлунково-кишкового тракту при експериментальному гіпотиреозі щурів) корелює з дисциплінами «Патологічна фізіологія клітини та обміну речовин», «Типові патологічні процеси»; тема аспірантки Фіногенової М.О - з ОК «Молекулярні механізми інформаційної комунікації мікроорганізмів», тема Попович Ю. А. - з «Сучасні ДНК-технології».

Забезпечення освітньої підтримки науковим дослідженням всіх здобувачів третього рівня можливе ОК «Історія, концепції та сучасні досягнення біології» .

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

За результатами державної атестації ЗВО, в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності за науковими напрямами ОНУ за напрямом Біологія та охорона здоров'я має категорію Б (https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/2021/03/26/dodatok_do_nakazu_372_30.03.pdf). Критична маса науковців є достатньою для реалізації ОНП на високому науковому рівні (7 докторів наук ,з них 6 професорів і 1 доцент, та 9 кандидатів наук (з них 6- доцентів і 3 не мають вченого звання) (інформація надана на запит ЕГ). Напрямок досліджень наукових керівників відповідає науковим темам здобувачів (NP_PhD_091_2020_dodatok3.pdf). Наприклад, тема дисертації Лінецького Б.Г. «Формування угруповань макробезхребетних піщаного узбережжя північно-західної частини Чорного моря» перекликається із науковим напрямом його наукового керівника проф. Александрова Б.Г. (Докторська дисертація: «Гідробіологічні основи управління станом прибережних екосистем Чорного моря»). Тема дисертації Гулак Б.С. «Стан популяцій основних промислових риб та безхребетних північно-західної частини Чорного моря і оцінка рівнів їх експлуатації» перекликається із науковим напрямом його наукового керівника доц. Заморова В.В. (науковий напрям – іхтіологія Чорного моря).

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

ОНУ забезпечує можливість здійснення наукових досліджень, як на базах університету, так і на базах закладів-партнерів регіону, відповідно до укладених договорів . Здобувачі отримують консультативну допомогу від НПП ОНУ та фахівців науково-дослідних установ регіону. В університеті сформоване сприятливе наукове середовище та наявна «критична маса» дослідників одного напрямку. У структурі ОНУ і біологічного факультету функціонують Навчальна лабораторія фізико-хімічних досліджень, «Інноваційний центр віртуальних лабораторій», Біотехнологічний науково-навчальний центр, Ботанічний сад, Гідробіологічна станція, гербарій (Національне надбання); колекція морських та практично-корисних штамів мікроорганізмів (Національне надбання); колекція ліній дрозофіли; Зоологічний музей; акваріальна. Апробацію результатів наукових досліджень аспіранти можуть провести у фахових наукових журналах видавництва ОНУ (категорія В) «Вісник ОНУ. Біологія» (<http://lib.onu.edu.ua/ukrayinska-biologiya/>), «Мікробіологія і біотехнологія» (<http://lib.onu.edu.ua/mikrobiologiya-i-biotehnologiya>). Щорічно в університеті проводяться наукові конференції (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/science/rozklad_konferenciy2021.pdf), звітні наукові конференції професорсько-викладацького складу (<http://biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/component/sppagebuilder/135-profesorsko-vikladatski-konferentsiji>), щорічної Гамівської міжнародної конференції (https://drive.google.com/file/d/1niNrgWKbFfad1m4t2o06C293J_kwdNQL/view) ОНУ як учасник проекту ELibUkr має безкоштовний доступ до баз Web of Science, Scopus, EBSCOhost, мультидисциплінарних Web-ресурсів в мережі університету.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

Аспіранти ОНП залучаються до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю 091 Біологія дуже активно, про що свідчать, як і їхні публікації у міжнародних виданнях, виступи на міжнародних конференціях, так і участь у дослідницьких проєктах. Наприклад аспірант Лінецький Б.Г. має міжнародну публікацію: Linetskii B., Son M.O., Koshelev A.V. (2020) Contribution to the knowledge on supralittoral macroinvertebrates of the northwestern Black Sea. *Ecologica Montenegrina*, 34: 8-19. (Scopus). Аспірант Харитонова Ю. має монографію у співавторстві, яка опублікована у Латвії: Kharytonova Yu.V., Nabokin M.V. Zooplankton of the north-western part of the Black sea in 2016-2019 and assessment of the quality of the environment by its indicators // Collective monograph «Scientific achievements of Ukraine and the EU in the assessment of the quality of the environment by its indicators // Collective monograph «Scientific achievements of Ukraine and the EU in the field of natural sciences» Izdavniceiba "Baltija Publishing". Riga, Latvia, 2020. P. 685-700. Аспірантка Попович Ю.А. брала участь у Міжнародній конференції «Biotechnology for Cereals Genetics and Breeding International Conference» у Польщі, основні положення виступу опубліковані у тезах доповідей збірника: Popovych Yu.A., Metakovsky E.V., Chebotar G.O., Chebotar S.V. PCR-analysis of –gliadin genes in bread wheat varieties that have different electrophoretic variants of gliadins// Book of abstracts of Biotechnology for Cereals Genetics and Breeding International Conference, May 14-17 2019, Lublin, Poland, – P. 17. Аспірант Попович Ю. А. пройшла стажування тривалістю 2 місяці у John Innes Centre (Dep. of Crop Genetics) в рамках програми «International Undergraduate Summer School 2016», м. Норвіч, Великобританія. Під керівництвом науковців Simon Griffiths та Clare Lister здобувачка працювала у проєкті «Identification of recombinants around the QTL on chromosome 4A in wheat for day of ear emergence». Аспіранти проходили стажування за кордоном: Маринова І.І.: Швеція, Умео, Університет Умео; Фіногенова М.О.: Іспанія, м. Барселона, Науково-дослідний інститут Германс Триас і Пужоль.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Результати аналізу ряду наданих документів засвідчили, що наукове керівництво доручається викладачам кафедр, які мають значний, міжнародно-доведений науковий потенціал, про що свідчать дані про стажування, перелік публікацій та наукометричні індекси керівників (детальніше у п.б.звіту та долучених додаткових документах NAQA). Загалом НПП, задіяні в реалізації ОНП (зокрема керівники), мають визначні успіхи у виконанні як національних, так і міжнародних наукових проєктів, розробці патентів та інших наукових доробків. На сайті ОНУ наведено перелік публікацій кожного співробітника кожної кафедри біологічного факультету, наприклад <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/biology/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/genetic/genetic-scipub> ; наукові досягнення (наукові розробки, патенти, нагороди), наприклад, <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/biology/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/microbio/nashi-dosyagnenya-microbio> ; висвітлені визначні результати наукової діяльності, наприклад, <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/biology/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/hydrobio/nauka-hydrobio> , тощо. Під час зустрічей з академічним персоналом та науковими керівниками, ЕГ додатково змогла впевнитися в наведених фактах.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

ЗВО забезпечує дотримання та популяризацію академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів кількома шляхами. По-перше, це перевірка усіх наукових робіт (публікацій, методичних праць, дисертаційних робіт, тощо) за допомогою сервісу Unicheck, що здійснюється сектором моніторингу плагіату. По-друге, ОНУ бере активну участь у заходах щодо популяризації засад академічної доброчесності (перелік яких долучено до додаткових документів у кабінеті справи на NAQA). По-третє, наявністю відповідних документів, які регламентують дотримання основних засад академічної доброчесності та окреслює відповідальність осіб, які вчинили порушення академічної доброчесності, наприклад, «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ» http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-22-02-2018.pdf , «Порядок перевірки робіт на академічний плагіат для третього рівня вищої освіти - доктор філософії (PhD) на біологічному факультеті ОНУ» <http://biologywiki.onu.edu.ua/index.php/ua/component/sppagebuilder/133-akademichna-dobrochesnist> . В «Кодексі академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ» <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf> є пункти, що регламентують виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності (зокрема, п.б. Академічна відповідальність учасників освітнього процесу за порушення академічної доброчесності та етики академічних відносин, п.п.б.2. “За порушення академічної доброчесності науково-педагогічні працівники та педагогічні працівники університету можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності...обмеження щодо права наукового керівництва аспірантами...”). Разом з цим, варто відмітити, що будь-якої документальної інформації про використання сервісу Unicheck на сайті ЗВО ідентифіковано не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Критична маса науковців є достатньою для реалізації ОНП на високому науковому рівні, дві наукові школи, які традиційно сформувалися на біофакультеті відрізняються високим рівнем досліджень, підтримують спадкоємність в розвитку української біологічної науки.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Ввести до навчальної складової ОНП обов'язковий компонент, що спрямований на здобуття глибинних знань з біології інноваційного характеру. Відсутність серед публічної інформації на сайті ЗВО будь-якої документальної інформації про використання сервісу Unicheck.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

На біологічному факультеті ОНУ створено середовище, в якому аспіранти тісно долучаються до роботи наукової спільноти під час власного наукового дослідження. Наукове середовище є частиною міжнародної наукової спільноти, що визначається і активною мобільністю аспірантів, і можливостями оприлюднювати результати своїх досліджень у фахових виданнях та міжнародних конференціях. Критична маса науковців є цілком достатньою для реалізації ОНП на інноваційному науковому рівні. Виявлені недоліки не є суттєвими.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	A
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Жигульова Евеліна Олександрівна

Члени експертної групи

Риженко Наталія Олександрівна

Письменна Юлія Миколаївна